

Spis treści

UCHWAŁY	3
ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA.....	16
GLOSZY	41
ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2007, NR 6	74
INFORMACJE	79
Dane statystyczne – kwiecień 2007 r.	81

Redakcja

Jacek Gudowski

Elżbieta Stan-Stanik

Współpraca

Radosław Nowaczewski, Maciej Plaskacz,
Małgorzata Sekuła, Elżbieta Szczepanowska,
Łukasz Węgrzynowski, Tadeusz Zembrzuski,
Andrzej Zielony

przy udziale

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Rzecznika Praw Obywatelskich we wniosku z dnia 3 listopada 2006 r., RPO-529052-IV/06/MC, zagadnienia prawnego:

„Czy sąd drugiej instancji, który oddała apelację od orzeczenia sądu pierwszej instancji, jest sądem orzekającym co do istoty sprawy w rozumieniu art. 405 zd. 2 k.p.c., a zatem – czy jest on właściwy do rozpoznania skargi o wznowienie postępowania opartej na podstawach innych niż określone w art. 401 oraz art. 401¹ k.p.c.?”

podjął uchwałę:

Sąd drugiej instancji, który oddalił apelację, jest sądem orzekającym ostatecznie co do istoty sprawy w rozumieniu art. 405 zdanie drugie k.p.c., właściwym do wznowienia postępowania na podstawach określonych w art. 403 k.p.c.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 3 kwietnia 2007 r., III CZP 137/06, T. Ereciński, J. Gudowski, A. Górski, H. Pietrkowski, M. Sychowicz, L. Walentynowicz, T. Wiśniewski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Sieradzu postanowieniem z dnia 6 grudnia 2006 r., I Ca 123/06, zagadnienia prawnego:

„Czy dopuszczalne jest roszczenie o przeniesienie przez spółdzielnię mieszkaniową na jej członka własności domu wraz z prawem do działki, na której on się znajduje w trybie przepisu art. 52 w zw. z art. 17¹⁴ ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jedn. Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.) w sytuacji, gdy w dacie wejścia w życie tej ustawy członek zajmował dom

jednorodzinny w zabudowie szeregowej przydzielony na zasadach spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego?”

podjął uchwałę:

Osobie, której w okresie obowiązywania ustawy z dnia 17 lutego 1961 r. o spółdzielniach i ich związkach (Dz.U. Nr 12, poz. 61 ze zm.) przydzielono dom jednorodzinny na warunkach spółdzielczego prawa do lokalu takiego jak w spółdzielni budowlano-mieszkaniowej, przysługuje roszczenie o przeniesienie własności domu wraz z prawem do działki na podstawie art. 17¹⁴ i stosowanego w drodze analogii art. 52 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.).

(uchwała z dnia 12 kwietnia 2007 r., III CZP 22/07, M. Kocon, T. Bielska-Sobkowicz, K. Pietrzykowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 22 listopada 2006 r., XII Ga 334/06, zagadnienia prawnego:

„Czy możliwe jest zamieszczenie w statucie fundacji (w trybie jego zmiany) postanowień zmieniających lub pozostających w sprzeczności z treścią aktu erekcyjnego fundacji w zakresie jego postanowień dodatkowych, a wykraczających poza wymogi stawiane w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (tekst jedn.: Dz.U. z 1991 r. Nr 46 poz. 203 ze zm.)?”

podjął uchwałę:

Jeżeli statut fundacji dopuszcza jego zmianę, nie jest wykluczona zmiana tych postanowień, które zgodne są z oświadczeniem woli o ustanowieniu fundacji i dotyczą wymagań innych niż określone w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (tekst jedn.: Dz.U. z 1991 r. Nr 46, poz. 203 ze zm.).

(uchwała z dnia 12 kwietnia 2007 r., III CZP 26/07, M. Kocon, T. Bielska-Sobkowicz, K. Pietrzykowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Słupsku postanowieniem z dnia 17 listopada 2006 r., IV Ca 387/06, zagadnienia prawnego:

„Czy rygor określony w art. 130² § 3 k.p.c., w brzmieniu ustalonym przez ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398), ma zastosowanie w sytuacji, gdy apelację wnosi osobiście strona reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika?”

podjął uchwałę:

Rygor określony w art. 130² § 3 k.p.c. nie ma zastosowania w sytuacji, gdy apelację wnosi sama strona reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika.

(uchwała z dnia 13 kwietnia 2007 r., III CZP 158/06, E. Skowrońska-Bocian, M. Sychowicz, D. Zawistowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 12 grudnia 2006 r., II Ca 1901/06, zagadnienia prawnego:

„Czy wystarczającą podstawą wpisu prawa własności w księdze wieczystej jest dokonana w formie aktu notarialnego w rozumieniu art. 158 k.c. umowa sprzedaży nieruchomości położonej w Polsce, zawarta przez pełnomocnika sprzedającego, legitymującego się pełnomocnictwem udzielonym za granicą, zaopatrzonym w klauzulę *apostille*?”

podjął uchwałę:

Po przystąpieniu Polski do Konwencji znoszącej wymóg legalizacji zagranicznych dokumentów urzędowych sporządzonej w dniu 5 października 1961 r. w Hadze (Dz.U. z 2005 r. Nr 112, poz. 938 i 939) jedyną czynnością wymaganą w celu poświadczenia autentyczności podpisu, charakteru, w jakim

działała osoba, która podpisała dokument oraz, w razie potrzeby, tożsamości pieczęci lub stempla, jakim został on opatrzony, jest dołączenie *apostille* określonej w art. 4 Konwencji. Nie zwalnia to sądu z obowiązku badania, czy dokument opatrzony *apostille* spełnia, określone w prawie państwa, w którym dokument został sporządzony, wymagania dotyczące formy danej czynności prawnej.

(uchwała z dnia 13 kwietnia 2007 r., III CZP 21/07, E. Skowrońska-Bocian, M. Sychowicz, D. Zawistowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 19 stycznia 2007 r., II Ca 1637/06, zagadnienia prawnego:

„Od jakiej daty rozpoczyna się bieg terminu zasiedzenia nieruchomości państwowej, która z dniem 27 maja 1990 r. z mocy prawa stała się mieniem komunalnym?”

podjął uchwałę:

Jeżeli korzystanie z trwałego i widocznego urządzenia nastąpiło przed dniem 27 maja 1990 r., bieg zasiedzenia służebności gruntowej obciążającej nieruchomość, która do tego dnia była przedmiotem własności państwowej i z tym dniem z mocy prawa stała się mieniem komunalnym, rozpoczyna się dnia 27 maja 1990 r.

(uchwała z dnia 13 kwietnia 2007 r., III CZP 23/07, E. Skowrońska-Bocian, M. Sychowicz, D. Zawistowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku postanowieniem z dnia 2 lutego 2007 r., I ACa 675/06, zagadnienia prawnego:

„Czy zaliczenie na poczet ceny sprzedaży nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa, nabywanej w okresie od 1 maja 2005 r. do 7 października 2005 r., wartości nieruchomości pozostawionych poza granicami państwa polskiego powinno nastąpić z uwzględnieniem w drodze analogii ograniczeń wynikających z art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 12 grudnia 2003 r. o zaliczaniu na poczet ceny sprzedaży albo opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości Skarbu Państwa wartości nieruchomości pozostawionych poza obecnymi granicami państwa polskiego (Dz.U. z 2003 r. Nr 6 poz. 39 ze zm.), czy też ograniczenia wynikającego z art. 13 ust. 2 ustawy z 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 169, poz. 1418 ze zm.)?”

podjął uchwałę:

Zaliczenia wartości nieruchomości pozostawionych poza obecnymi granicami państwa polskiego na poczet ceny sprzedaży nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa, nabywanych w okresie od dnia 1 maja 2005 r. do dnia 7 października 2005 r., dokonuje się zgodnie z zasadami określonymi w art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 169, poz. 1418 ze zm.).

(uchwała z dnia 13 kwietnia 2007 r., III CZP 29/07, E. Skowrońska-Bocian, M. Sychowicz, D. Zawistowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Rzecznika Praw Obywatelskich we wniosku z dnia 9 listopada 2006 r., RPO-513156-IV/05/BB, zagadnienia prawnego:

„Czy z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 30 maja 1962 r. - Prawo wodne wygasły prawa majątkowe osób trzecich, które obciążały wody państwowe?”

podjął uchwałę:

Prawo rybołówstwa obciążające wody państwowe na podstawie art. 16 ukazu z dnia 2 marca (19 lutego) 1864 r. o urządzeniu włościńców nie wygasło z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 maja 1962 r. - Prawo wodne (Dz.U. Nr 34, poz. 158 ze zm.). Nie może być ono jednak wykonywane od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 7 marca 1932 r. o rybołówstwie (Dz.U. Nr 35, poz. 357 ze zm.).

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 18 kwietnia 2007 r., III CZP 139/06, T. Ereciński, M. Bączyk, H. Ciepła, I. Gromska-Szuster, B. Myszka, K. Pietrzykowski, T. Wiśniewski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku postanowieniem z dnia 6 października 2006 r., I ACa 568/06, zagadnienia prawnego:

„Czy wskazania Sądu Najwyższego zawarte w wyroku uchylającym wyrok Sądu II instancji do ponownego rozpoznania wynikające z odmiennej oceny prawnej ustalonego stanu faktycznego stanowią dla strony okoliczność w rozumieniu art. 381 k.p.c., stwarzającą podstawę do powołania nowych faktów i dowodów niewskazanych przed Sądem I instancji ani w apelacji?”

podjął uchwałę:

Wykładnia prawa dokonana przez Sąd Najwyższy (art. 398²⁰ k.p.c.) może uzasadniać powołanie przez stronę nowych faktów i dowodów (art. 381 k.p.c.).

(uchwała z dnia 19 kwietnia 2007 r., III CZP 162/06, J. Gudowski, A. Górski, M. Kocon)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 22 listopada 2006 r., II Cz 2945/06, zagadnienia prawnego:

„Czy w sprawach wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 167, poz.1398) zażalenie na postanowienie w przedmiocie odmowy zwolnienia od kosztów sądowych rozpoznaje sąd odwoławczy w składzie jednego sędziego, czy też w składzie trzech sędziów?”
podjął uchwałę:

Przepis art. 397 § 2 k.p.c. w brzmieniu nadanym przez ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) ma zastosowanie także w sprawach wszczętych przed dniem wejścia w życie tej ustawy.

(uchwała z dnia 19 kwietnia 2007 r., III CZP 6/07, J. Gudowski, A. Górski, M. Kocon)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Katowicach postanowieniem z dnia 11 stycznia 2007 r., IV Cz 1335/06, zagadnienia prawnego:

1. „Czy zarządzenie przewodniczącego sądu rejonowego (pierwszej instancji) o rozpoznaniu według przepisów o postępowaniu uproszczonym sprawy, która nie należy do kategorii spraw wymienionych w art. 505¹ k.p.c., jest wiążące dla sądu drugiej instancji rozpoznającego zażalenie powódki na zarządzenie przewodniczącego o zwrocie pozwu wobec niezłożenia go na urzędowym formularzu - w tym sensie, że sąd drugiej instancji obowiązany jest rozpoznać zażalenie również według przepisów o postępowaniu uproszczonym;

2. w razie negatywnej odpowiedzi na pytanie 1.

- czy w sytuacji, gdy przewodniczący sądu rejonowego (pierwszej instancji) błędnie zakwalifikował sprawę do rozpoznania według przepisów o postępowaniu uproszczonym, sąd drugiej instancji rozpoznający zażalenie w takiej sprawie, rozpoznaje to zażalenie w postępowaniu zwykłym, czy też winien uprzednio wydać postanowienie o rozpoznaniu sprawy w postępowaniu zwykłym i według przepisów o jakim postępowaniu (zwykłym czy uproszczonym) wydaje takie postanowienie –

bądź też – czy decyzję o skierowaniu sprawy (rozpoznaniu zażalenia) do rozpoznania w postępowaniu zwykłym winien podjąć przewodniczący sądu drugiej instancji w formie zarządzenia?”

podjął uchwałę:

1. Zarządzenie przewodniczącego o rozpoznaniu sprawy w postępowaniu odrębnym nie wiąże sądu.

2. Rozpoznanie sprawy w innym postępowaniu wymaga zarządzenia przewodniczącego lub postanowienia sądu.

(uchwała z dnia 19 kwietnia 2007 r., III CZP 11/07, J. Gudowski, A. Górski, M. Kocon)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 21 listopada 2006 r., II Cz 1302/06, zagadnienia prawnego:

„Czy opłata egzekucyjna przewidziana w art. 44 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882 ze zm.) uzależniona jest od skutecznego zastosowania przez komornika trzeciego i kolejnego sposobu egzekucji?”

podjął uchwałę:

Opłata stosunkowa, o której mowa w art. 44 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (jedn. tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 167, poz. 1191 ze zm.), ulega podwyższeniu za każdy następny zastosowany sposób egzekucji, bez względu na jego skuteczność.

(uchwała z dnia 19 kwietnia 2007 r., III CZP 12/07, J. Gudowski, A. Górski, M. Kocon)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Gliwicach postanowieniem z dnia 5 grudnia 2006 r., X Gz 392/06, zagadnienia prawnego:

„Czy w wypadku, gdy strona zgłosiła wniosek o zabezpieczenie roszczenia majątkowego w piśmie rozpoczynającym postępowanie w sprawie, który na mocy art. 95 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398) podlega zwolnieniu od opłaty stałej przewidzianej w art. 69 ust. 1 – należna opłata od zażalenia na wydane w tym przedmiocie postanowienie wynosi:

- piątą część opłaty stosunkowej od wskazanej w pozwie wartości przedmiotu sporu (art. 19 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 13),

- piątą część opłaty stałej przewidzianej dla wniosku w przedmiocie zabezpieczenia roszczenia majątkowego tj. 30,00 zł (art. 19 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 69 ust. 1 i art. 20 ust. 1),

czy też

- 30,00 zł opłaty podstawowej (art. 14 ust. 1)?”

podjął uchwałę:

Zażalenie na postanowienie oddalające wniosek o udzielenie zabezpieczenia majątkowego, zawarte w piśmie rozpoczynającym postępowanie, podlega opłacie w wysokości stałej w kwocie 30 zł (art. 19 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 20 ust. 1 i art. 69 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.).

(uchwała z dnia 19 kwietnia 2007 r., III CZP 14/07, J. Gudowski, A. Górski, M. Kocon)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim postanowieniem z dnia 21 listopada 2006 r., V Cz 698/06, zagadnienia prawnego:

„Czy w trybie art. 759 § 2 k.p.c. dopuszczalna jest zmiana przez sąd prawomocnego postanowienia komornika sądowego w przedmiocie orzeczenia

o kosztach postępowania egzekucyjnego w celu usunięcia spostrzeżonych uchybień?”

podjął uchwałę:

Sąd może na podstawie art. 759 § 2 k.p.c. z urzędu zmienić prawomocne postanowienie komornika, którym wadliwie ustalono wysokość opłaty egzekucyjnej.

(uchwała z dnia 19 kwietnia 2007 r., III CZP 16/07, J. Gudowski, A. Górski, M. Kocon)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem z dnia 10 października 2006 r., X Gz 450/06, zagadnienia prawnego:

„Jaką opłatę – stałą czy stosunkową – należy pobrać od pozwu w postępowaniu upominawczym w sytuacji, gdy sprawa jednocześnie powinna być rozpoznawana w postępowaniu uproszczonym w sprawach gospodarczych?”

podjął uchwałę:

Od pozwu w postępowaniu upominawczym w sprawie gospodarczej, do której mają zastosowanie przepisy o postępowaniu uproszczonym, pobiera się opłatę stałą określoną w art. 28 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.).

(uchwała z dnia 26 kwietnia 2007 r., III CZP 138/06, B. Myszka, M. Bączyk, H. Pietrkowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 19 października 2006 r., VI ACa 252/06, zagadnienia prawnego:

„Czy indosant, będący remitentem, który otrzymał od wystawcy weksel własny *in blanco*, na zabezpieczenie roszczeń wynikających z łączącej te strony umowy a następnie oddał go do inkasa jest legitymowany do wytoczenia powództwa o zapłatę należności z tego weksla, w sytuacji gdy uzyskując go ponownie nie przekreślił swojego indosu pełnomocniczego?”

podjął uchwałę:

Remitent, który po udzieleniu indosu pełnomocniczego stał się posiadaczem weksla, jest uprawniony do dochodzenia praw z weksla, choćby nie przekreślił swojego indosu.

(uchwała z dnia 26 kwietnia 2007 r., III CZP 19/07, B. Myszka, M. Bączyk, H. Pietrzkowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Lublinie postanowieniem z dnia 11 stycznia 2007 r., II Ca 2/07, zagadnienia prawnego:

„Czy w przypadku rozbieżności pomiędzy zakresem zaskarżenia wyroku sądu pierwszej instancji wskazanym w apelacji a zakresem żądanej zmiany, zaznaczonym we wniosku o zmianę wyroku, zawartym w tej samej apelacji i będącym jedynym wnioskiem tej apelacji, apelacja sporządzona przez adwokata podlega odrzuceniu na podstawie art. 370¹ k.p.c.?”

podjął uchwałę:

Apelacja sporządzona przez adwokata, w której zaskarżeniem objęto dwa roszczenia, a wnioskiem apelacyjnym tylko jedno z nich, podlega odrzuceniu wyłącznie w części niezawierającej wniosku apelacyjnego (art. 370¹ k.p.c.).

(uchwała z dnia 26 kwietnia 2007 r., III CZP 20/07, B. Myszka, M. Bączyk, H. Pietrzkowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 8 grudnia 2006 r., II Ca 2091/05, zagadnienia prawnego:

„Czy w przypadku posadowienia budynku na gruncie stanowiącym przedmiot własności tego samego właściciela, ale geodezyjnie podzielonym na dwie działki, czynność prawna polegająca na zbyciu prawa własności do jednej z tych działek gruntu wywoła skutek przeniesienia własności tego gruntu wraz z częścią budynku na tym gruncie posadowioną w myśl zasady wyrażonej w art. 48 k.c., czy też czynność taka nie wywoła wskazanego wyżej skutku jako sprzeczna z uregulowaniem art. 47 § 1 k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c.?”

podjął uchwałę:

Umowa przeniesienia własności części nieruchomości, objętej oddzielną księgą wieczystą, bez jednoczesnego podziału znajdującego się na niej budynku, jest nieważna.

(uchwała z dnia 26 kwietnia 2007 r., III CZP 27/07, B. Myszka, M. Bączyk, H. Pietrkowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy we Włocławku postanowieniem z dnia 23 stycznia 2007 r., I Ca 177/06, zagadnienia prawnego:

„Czy w ramach sukcesji uniwersalnej, jaką było nabycie w trybie art. 113 § 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934r. Prawo upadłościowe przedsiębiorstwa postawionego w stan upadłości, jego nabywcy przysługiwało uprawnienie do złożenia wniosku o wpis prawa użytkowania wieczystego nieruchomości i odrębnej własności budynku na jego rzecz w sytuacji, gdy prawa te:

1. zostały ujawnione w księdze wieczystej na rzecz przedsiębiorstwa upadłego w wyniku wniosku złożonego po dacie jego sprzedaży przeprowadzonej w trybie powołanego wyżej przepisu,

2. nie stanowiły przedmiotu wyszczególnionego w tejże umowie sprzedaży?”

odmówił podjęcia uchwały.

*(postanowienie z dnia 27 kwietnia 2007 r., III CZP 28/07, J. Frąckowiak,
E. Skowrońska-Bocian, D. Zawistowski)*

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYgniĘCIA

III CZP 49/07

„Czy i w jakim zakresie sąd drugiej instancji jest związany zarzutami podniesionymi w apelacji?”

(wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2007 r., BSA I-4110-3/06)

Wnioskodawca, przedstawiając genezę obecnej regulacji dotyczącej apelacji, zwrócił szczególną uwagę na jej związek z systemem instancyjności postępowania cywilnego. Powołując się na dorobek przedwojennej judykatury, przejęty następnie i uzupełniony po przywróceniu apelacji do kodeksu postępowania cywilnego w 1996 r. Pierwszy Prezes zwrócił uwagę, że uznaje się powszechnie, iż postępowanie apelacyjne jest kontynuacją postępowania merytorycznego w sprawie, a zadaniem sądu drugiej instancji jest korygowanie istotnych uchybień procesowych sądu pierwszej instancji, a nie ich sanowanie. Podkreślił, że sąd rozpoznający apelację nie tylko nie jest związany niezgodnym z prawem działaniem sądu pierwszej instancji, ale nie powinien bez wyraźnego upoważnienia ustawowego uwzględniać materiału procesowego zebranego z naruszeniem dotyczącym jego prekluzji.

Kierujący pytanie prawne wskazał, że w art. 378 k.p.c., znowelizowanym z dniem 1 lipca 2000 r., wyrażenie zawarte w dotychczasowym § 1 „sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach wniosków apelacji” zostało zastąpione sformułowaniem: „sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji”. Według wnioskodawcy, trudno jednak w nowym brzmieniu powołanego przepisu dopatrywać się istotnej zmiany przedmiotu uregulowania, jeżeli bowiem przeciwstawić pierwszą część § 1 art. 378 części drugiej („w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę...”), to trudno oprzeć się przekonaniu, że wyrażenie „w granicach apelacji” znaczeniowo odpowiada granicom zaskarżenia. W omawianym przypadku

różnica polega tylko na tym, że w granicach apelacji sąd „prowadzi sprawę”, czyli prowadzi postępowanie rozpoznawcze, badając zarazem, czy nie zachodzi nieważność postępowania.

Wnioskodawca przedstawił dwa rozbieżne stanowiska rysujące się w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Według jednego poglądu (dominującego), z zawartego w art. 378 § 1 k.p.c. zastrzeżenia – rozpoznania sprawy przez sąd drugiej instancji w granicach apelacji – wynika tylko, że sąd drugiej instancji nie może objąć postępowaniem apelacyjnym wyroku w części, od którego apelacja nie została wniesiona, natomiast niedopuszczalne jest wnioskowanie brzmienia tego przepisu, iż sąd rozpoznaje wyłącznie wyraźnie wskazane zarzuty, a poza tym związany jest ustalonymi przez sąd pierwszej instancji faktami, a nawet ustaleniami prawnymi. Ponadto w prezentowanym stanowisku Sąd Najwyższy wskazał na aktywną rolę sądu drugiej instancji, który rozpoznając sprawę opiera się na całym materiale – tym, który był przedmiotem badania przez sąd pierwszej instancji, ale także nowym, uzyskanym dopiero w postępowaniu apelacyjnym.

Zgodnie z odmiennym poglądem, sąd drugiej instancji nie jest uprawniony do poszukiwania z urzędu innych zarzutów (niepodniesionych przez strony), które mogłyby uzasadniać zawarty w apelacji wniosek skarżącego zmierzający do wzruszenia zaskarżonego orzeczenia.

Pierwszy Prezes odwołał się również do art. 505⁹ § 2 k.p.c., który budzi jednoznaczne skojarzenia z funkcjami postępowania drugoinstancyjnego. Z brzmienia tego przepisu, dopuszczającego możliwość przedstawienia nowych zarzutów po upływie terminu do wniesienia apelacji (wprawdzie jako wyjątku), można wyprowadzić wniosek, że poza okolicznościami wyjątkowymi jest to standard.

A.Z.

*

III CZP 50/07

„Czy przepis art. 95 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (j.t. : Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665) w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 1 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe i o zmianie innych ustaw (Dz.U. Nr 91, poz. 870) jest przepisem szczególnym (*lex specialis*) w stosunku do przepisu art.

31 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece; innymi słowy : czy od 1 maja 2004 r. wystarczającą podstawą wpisu hipoteki na rzecz banku jest - obok dokumentów bankowych wymienionych w art. 95 ust. 1 prawa bankowego – oświadczenie właściciela nieruchomości o ustanowieniu hipoteki na rzecz banku lub o zmianie treści już wpisanej hipoteki złożone w zwykłej formie pisemnej bez notarialnego poświadczenia podpisu właściciela?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 9 marca 2007 r., VII Ca 101/07, D. Jarząbek, T. Szkudlarek, M. Wawrzyńkowski)

Sąd Okręgowy podniósł, że w praktyce orzeczniczej, także w ramach jednego sądu, przyjmuje się przeciwstawne stanowiska. Część sądów rejonowych żąda od właścicieli nieruchomości domagających się wpisu hipoteki na rzecz banku, aby dołączyli do wniosku swoje oświadczenie o ustanowieniu hipoteki na rzecz banku z podpisem notarialnie poświadczonym, a dla innych sądów rejonowych wystarczającą do wpisu formą oświadczenia właściciela nieruchomości jest zwykła forma pisemna, bez notarialnego potwierdzenia podpisu.

Za poglądem, że niezbędne jest dołączenie oświadczenia z podpisem notarialnie poświadczonym, może przemawiać stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w orzeczeniu z dnia 15 października 2004 r., II CK 76/04. W uzasadnieniu tego orzeczenia lakonicznie stwierdzono, że na tle przepisów art. 31 i 32 u.k.w.h., a w szczególności ust. 2 art. 31, ustanawiającego wymóg wykazania stanu prawnego, jaki ma być w księdze ujawniony, przyjąć trzeba, iż art. 95 ust. 4 Prawa bankowego ma na względzie oświadczenie, jako dokument świadczący o istnieniu pewnego stanu prawnego nieruchomości, który ma być na jego podstawie ujawniony. Dokument taki stanowi poświadczony notarialnie podpis właściciela na oświadczeniu o ustanowieniu hipoteki, będący podstawą wpisu hipoteki jako ograniczonego prawa rzeczowego w rozumieniu art. 32 u.k.w.h.

Zdaniem Sądu przedstawiającego zagadnienie prawne, zaprezentowane stanowisko nie jest przekonywujące. Samo oświadczenie właściciela nieruchomości o ustanowieniu hipoteki lub o zmianie treści hipoteki wraz z dokumentem banku wymienionym w art. 95 ust. 1 Prawa bankowego nie powoduje powstania czy zmiany prawa podlegającego wpisowi do księgi wieczystej, hipoteka powstaje bowiem

(lub następuje zmiana treści już wpisanej hipoteki) w wyniku dokonania wpisu (art. 67 u.k.w.h.) z mocą wsteczną od chwili złożenia wniosku o wpis (art. 29 u.k.w.h.).

Sąd drugiej instancji wskazał również, że analiza odpowiednich przepisów Prawa bankowego oraz ustawy o księgach wieczystych i hipotece pozwala stwierdzić, iż ustawodawca posługuje się trzema pojęciami: ustanowienie hipoteki, wpis w księdze wieczystej oraz powstanie hipoteki. Najszerszym pojęciem jest powstanie hipoteki, na które składa się ustanowienie hipoteki oraz wpis w księdze wieczystej. Każde z tych pojęć ma swoje ustalone, jasno zakreślone znaczenie i w żadnym wypadku – zgodnie z zasadą językowej racjonalności prawodawcy – nie wolno zmieniać zakresu znaczeniowego tych pojęć na obszarze całego prawa cywilnego. Zgodnie z art. 32 ust. 1 u.k.w.h., do wpisu ograniczonego prawa rzeczowego na nieruchomości wystarcza dokument obejmujący oświadczenie właściciela o ustanowieniu tego prawa. Przepis ten ma znaczenie wyłącznie instrukcyjne, w żaden sposób nie zmienia sposobu ustanowienia hipoteki, a jedynie nakazuje sądowi dokonanie wpisu na podstawie oświadczenia właściciela złożonego – zgodnie z art. 245 §2 k.c. – w formie aktu notarialnego. W stosunku do tego przepisu *lex specialis* stanowi art. 95 ust. 4 Prawa bankowego, który choć z jednej strony mówi wyraźnie o ustanowieniu hipoteki, a nie o wpisie czy podstawie do dokonania wpisu w księdze wieczystej, to z drugiej strony zastrzega formę dla dokumentu obejmującego oświadczenie właściciela o ustanowieniu hipoteki na rzecz banku – jest to forma pisemna pod rygorem nieważności. Przyjąć więc można, że przepis ten stanowi o minimum wymagań formalnych dla oświadczenia właściciela nieruchomości ustanawiającego hipotekę na rzecz banku.

A.Z.

*

III CZP 51/07

„Czy badanie upływu terminu spełnienia świadczenia wskazanego w tytule wykonawczym w postaci orzeczenia sądowego należy do organu egzekucyjnego, czy też kwestia ta badana jest wyłącznie przez Sąd w postępowaniu klauzulowym?”

(postanowienie Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 8 marca 2007 r., II Cz 40/07, B. Stachowiak, U. Kubowska-Pieniążek, J. Jaroń)

Wątpliwości Sądu Okręgowego dotyczą kwestii, czy zakaz przewidziany w art. 804 k.p.c. dotyczy sytuacji, w której wierzyciel domaga się wszczęcia egzekucji na podstawie orzeczenia sądowego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, mimo że termin spełnienia świadczenia jeszcze nie upłynął.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że zagadnienie terminu spełnienia świadczenia wynikającego z tytułu wykonawczego w postaci orzeczenia sądowego w postępowaniu egzekucyjnym nie zostało wyraźnie uregulowane w art. 776-795 k.p.c. Porównał tę sytuację do tytułów egzekucyjnych w postaci aktów notarialnych, do których – zgodnie z art. 786¹ k.p.c. – w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności należy stosować odpowiednio art. 786 k.p.c. Nie dotyczy to jednak sytuacji, w której warunkiem określonym w art. 786¹ k.p.c. jest spełnienie przez dłużnika świadczenia w określonym terminie, sąd nadaje wtedy klauzulę wykonalności po upływie tego terminu.

Sąd Okręgowy uznał, że wykładnia systemowa wyklucza możliwość stosowania tego przepisu do tytułów egzekucyjnych w postaci orzeczeń sądowych z odroczonym terminem spełnienia świadczenia. Powołał się na poglądy doktryny dopuszczające kontrolę orzeczeń sądowych przez organ egzekucyjny w zakresie wymagalności świadczenia. Zaznaczył także, że przeciwko badaniu upływu terminu do spełnienia świadczenia w sądowym tytule egzekucyjnym w postępowaniu klauzulowym przemawia treść art. 776 k.c. w zw. z art. 777 § 1 pkt 1 k.p.c.

Wykładnia literalna § 401 regulaminu sądowego skłania natomiast do przyjęcia, że wyrok może zostać zaopatrzony w klauzulę wykonalności nawet wtedy, gdy termin spełnienia świadczenia jeszcze nie upłynął. Odmowa prowadzenia egzekucji przez organ egzekucyjny z powodu nie nadejścia terminu spełnienia świadczenia wskazanego w tytule egzekucyjnym w postaci orzeczenia sądowego nie stanowi badania wymagalności świadczenia w rozumieniu art. 804 k.p.c., ale oznacza wykonanie tego tytułu zgodnie z jego treścią.

E.S.S.

III CZP 52/07

„Czy przepis art. 174 § 2 k.p.c. ma zastosowanie w postępowaniu wieczystoksięgowym w związku z art. 13 § 2 k.p.c.?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 26 stycznia 2007 r., II Ca 1411/06, I. Mostowska, W. Buczek-Markowska, P. Skibiński)

Wątpliwości Sądu Okręgowego dotyczą zagadnienia, czy art. 626¹ § 3 k.p.c. stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 174 § 2 k.p.c., a więc czy przepis ten wyklucza zastosowanie art. 174 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w postępowaniu wieczystoksięgowym toczącym się przed sądem drugiej instancji w sytuacji, w której uczestnik postępowania zmarł przed dniem wydania orzeczenia przez ten sąd.

Zgodnie z art. 626¹ § 1 k.p.c., sprawy w postępowaniu wieczystoksięgowym rozpoznawane są na posiedzeniu niejawnym, a przepis ten ma zastosowanie także w postępowaniu apelacyjnym. Odpis postanowienia wydanego na posiedzeniu niejawnym doręczany jest uczestnikom postępowania wraz z pouczeniem o możliwości wywiedzenia skargi kasacyjnej. W chwili wydania orzeczenia uczestnik postępowania już nie żył, a w jego miejsce, z mocy prawa, wstąpiła natomiast małoletnia spadkobierczyni i to ona – w ocenie Sądu Okręgowego – powinna być wymieniona w tym postanowieniu jako uczestnik postępowania.

Zdaniem Sądu Okręgowego, w sprawie tej zostały spełnione przesłanki art. 174 § 2 k.p.c., zatem omawiane orzeczenie powinno zostać uchylone z urzędu. W przeciwnym razie, małoletniej spadkobierczyni, jako uczestniczce postępowania, należy doręczyć odpis postanowienia wraz z pouczeniem o możliwości zaskarżenia (art. 626¹² § 2 k.p.c.).

E.S.S.

*

III CZP 53/07

„Czy podlega odrzuceniu na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. wnioszek o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do odrzucenia spadku, gdy został on już złożony

w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku zakończonym wydaniem postanowienia stwierdzającego nabycie przy braku rozstrzygnięcia zatwierdzającego lub oddalającego ten wniosek?”

(postanowienie Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 15 marca 2007 r., I Ca 265/06, A. Tymoszuik, M. Nazdrowicz, L. Samolińska)

Wątpliwości Sądu Okręgowego dotyczą dopuszczalności uchylenia się od skutków niedotrzymania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w sytuacji, w której kwestia ta była uprzednio rozpoznawana w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku. Sąd Okręgowy zaznaczył, że sens żądania zatwierdzenia takiego uchylenia się sprowadza się do prawnego usankcjonowania odrzucenia spadku i zwrócił uwagę na formę, w jakiej powinno ono zostać złożone. W doktrynie istnieje w tym zakresie rozbieżność. Przyjmuje się bowiem, że uchylenie następuje w formie ustnej bezpośrednio przed sądem albo w formie pisemnej z podpisem urzędowo poświadczonym; nie może ono natomiast nastąpić w zwykłej formie pisemnej, takie uchylenie się nie wywołuje bowiem żadnych skutków prawnych.

Sąd Okręgowy skłania się do przyjęcia, że brak w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku rozstrzygnięcia zatwierdzającego uchylenie się lub oddalającego wniosek albo odmawiającego zatwierdzenia nie stoi na przeszkodzie wystąpieniu z kolejnym wnioskiem. Postępowanie w sprawach z zakresu prawa spadkowego nie jest postępowaniem obejmującym całość zagadnień dotyczących dziedziczenia, ale obejmuje szereg odrębnych postępowań, w których rozstrzygane są odrębne kwestie. Postępowanie o zatwierdzenie uchylenia się od skutków oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, a także od skutków niezachowania terminu unormowane zostało w art. 690 k.p.c. Sąd po przeprowadzeniu rozprawy, uwzględniając stosowny wniosek, wydaje postanowienie zatwierdzające (art. 1019 § 3 k.p.c.), natomiast stwierdzając brak podstaw do uwzględnienia wniosku, sąd wydaje postanowienie negatywne. Od obu ww. orzeczeń przysługuje apelacja, a od orzeczenia sądu drugiej instancji – skarga kasacyjna. Jednocześnie brak przepisu, który dopuszczałby możliwość rozpoznania tego rodzaju sprawy w innym postępowaniu, co prowadzi do wniosku, że nie jest możliwe skuteczne rozpoznanie wniosku o zatwierdzenie w ramach postępowania o stwierdzenie nabycia spadku. Nie ma zatem przeszkód, aby w odrębnym postępowaniu domagać się zatwierdzenia.

Sąd Okręgowy wyróżnił też stanowisko przeciwne, że dopuszczalne jest rozpoznanie, mimo braku podstawy prawnej, w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku wniosku o zatwierdzenie. W postępowaniu nieprocesowym możliwa jest bowiem – zgodnie z art. 191 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. – fakultatywna kumulacja roszczeń na zasadach ogólnych. Istotne jednak jest to, aby tożsamy lub zbliżony był przedmiot ochrony i obowiązywały podobne reguły postępowania, a art. 690 § 1 k.p.c. wymaga jedynie, aby sąd spadku przeprowadził rozprawę. Brak rozstrzygnięcia o złożonym wniosku nie oznacza, że nie został on rozpoznany, będzie to bowiem okoliczność, od której zależy stwierdzenie nabycia spadku na rzecz określonych osób. Gdy sąd uzna, że nastąpiło skuteczne uchylenie się od skutków niezachowania terminu do odrzucenia spadku, to uwzględni tę okoliczność na podstawie art. 1020 k.c. Możliwa będzie także kontrola instancyjna takiego rozstrzygnięcia, która zostanie zrealizowana przy rozpoznawaniu apelacji od postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 15 stycznia 1991 r., III CZP 75/90 (OSNC 1991, nr 5-8, poz. 68).

E.S.S.

*

III CZP 54/07

„Czy dopuszczalna jest kumulacja roszczeń przewidzianych w treści przepisu art. 448 k.c., tj. roszczenia o przyznanie pokrzywdzonemu odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę z roszczeniem o zasądzenie od pozwanego na wskazany przez powoda cel społeczny odpowiedniej sumy pieniężnej?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 28 lutego 2007 r., I ACa 1486/06, M. Ożóg, A. Lewandowski, Z. Merchel)

Wskazane w pytaniu prawnym wątpliwości Sąd Apelacyjny powziął w związku z rozpoznawaniem apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w sprawie o naruszenie dóbr osobistych. Powód domagał się nakazania pozwanemu złożenia oświadczenia w odpowiedniej treści i formie, zasądzenia na swoją rzecz zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany przez

powoda cel społeczny. Sąd Okręgowy uwzględnił powództwo, co do zasady, w zakresie wszystkich trzech żądań pozwu. Rozpoznając apelację, Sąd powziął wątpliwość, czy dopuszczalne jest jednoczesne dochodzenie przez osobę, której dobro osobiste zostało naruszone, roszczenia o zadośćuczynienie oraz o zapłatę odpowiedniej sumy na wskazany cel społeczny.

Sąd Apelacyjny zauważył, że prezentowane zagadnienie, sporne w doktrynie i judykaturze, wiąże się z wykładnią art. 448 k.c. Wykształciły się dwa stanowiska. Można wskazać pogląd dopuszczający przyznanie pokrzywdzonemu możliwości kumulatywnego dochodzenia obu roszczeń pieniężnych z art. 448 k.c., za którym przemawia zwłaszcza wykładnia językowa omawianego przepisu, gdyż ustawodawca, dla określenia relacji między tymi roszczeniami posłużył się funktorem „lub”, co oznacza alternatywę nierozłączną. Jako dalsze argumenty można wskazać konieczność wzmocnienia praw osób, których dobra osobiste zostały naruszone (zwłaszcza w sposób wynikający ze złej woli i zawiniony) oraz funkcjonalną odrębność roszczenia o zapłatę sumy pieniężnej na cel społeczny, ze względu na wyraźniej zarysowaną, w porównaniu z roszczeniem o zadośćuczynienie, funkcję represyjną.

Sąd Apelacyjny wskazał, że stanowisko przeciwne wyklucza możliwość kumulatywnego dochodzenia obu roszczeń pieniężnych przewidzianych w art. 448 k.c. Zwolennicy tego poglądu odwołują się do wniosków wynikających z wykładni systematycznej i celowościowej; roszczenia pieniężne przewidziane w art. 448 k.c. pełnią podobną funkcję, ich realizacja jest uzależniona od identycznych przesłanek, mają tożsamy przedmiot oraz są uregulowane w tym samym przepisie. Ze względu na tę daleko idącą zbieżność poszkodowany, wytaczając powództwo, powinien wybrać jedno z nich.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że przedstawione zagadnienie jest sporne, a jednocześnie dotyczy doniosłego w praktyce problemu. Nie rozstrzyga go, przywoływana przez pozwanego w sprawie uchwała całej Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 1973 r., III CZP 37/73 (OSNCP 1974, nr 9, poz. 145), ze względu na zmianę stanu prawnego.

Ł.W.

III CZP 55/07

„Czy dopuszczalne jest stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego wydanego za granicą poprzez nadanie temu wyrokowi klauzuli wykonalności w trybie art. 1214 § 2 k.p.c. w sytuacji, gdy w wyroku tym jako dłużnik wskazana została wyłącznie państwowa jednostka budżetowa, z której działalnością wiąże się stwierdzone w tym wyroku roszczenie, a nie został wskazany Skarb Państwa i jego właściwa jednostka organizacyjna?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 27 marca 2007 r., I ACz 100/07, D. Rystań, I. Wiszniewska, A. Kowalewski)

Sąd Apelacyjny uznał, że postępowanie w przedmiocie stwierdzenia wykonalności wyroku sądu polubownego powinno odpowiadać przepisom dotyczącym postępowania klauzulowego. Wątpliwości Sądu dotyczą jednak kwestii, czy sąd pierwszej instancji może rozpoznawać merytorycznie taki wniosek ze względu na brak tożsamości w oznaczeniu dłużnika w wyroku sądu arbitrażowego i wniosku o stwierdzenie wykonalności wyroku. W tym zakresie Sąd Apelacyjny wyróżnił dwa stanowiska. Pierwsze, przyjmujące, że nie jest możliwe nadanie klauzuli wykonalności przeciwko dłużnikowi, który nie był wskazany w wyroku. Za takim poglądem opowiedziała się część doktryny oraz judykatury (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 1998 r., I CKN 325/97, niepubl.), a także przemawia wykładnia art. 1214 § 2 k.p.c. dokonana w związku z art. 67 § 2 k.p.c. oraz art. 38 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1502 ze zm.), art. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2001 r. Nr 80, poz. 872) oraz art. 17 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa (Dz.U. Nr 106, poz. 493). Konkludując, w wyroku sądu polubownego wskazano jako dłużnika państwową jednostkę budżetową (urząd morski), niebędącą *statione fisci* Skarbu Państwa, był nim bowiem dyrektor tego urzędu jako terenowy organ administracji morskiej kierujący w województwie organami administracji niezespolonej. Zarówno urząd morski, jak i jego dyrektor nie mają jednak zdolności sądowej i procesowej, cechy te posiada natomiast Skarb Państwa jako osoba prawna.

Pogląd przeciwny oparty jest na założeniu, że konsekwencje powyższego rozstrzygnięcia poniósłby wierzyciel, który działał w zaufaniu do Państwa Polskiego, gdyż w umowie urząd morski, określając się jako organ polskiej państwowej administracji morskiej, nie kwestionował w postępowaniu arbitrażowym braku swojej legitymacji i wdał się w spór. Ponowne rozpoczęcie postępowania mogłoby okazać się spóźnione ze względu na zarzut przedawnienia. Wtedy wierzyciel miałby zamkniętą drogę do uzyskania tytułu wykonawczego, a więc także do przymusowego sposobu zaspokojenia swoich roszczeń pieniężnych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, sąd pierwszej instancji ma obowiązek skontrolowania, czy dłużnik będący w rzeczywistości Skarbem Państwa został prawidłowo określony w wyroku. Jeśli okaże się, że nie, to sąd ten będzie mógł dokonać ustaleń, czy w postępowaniu arbitrażowym Skarb Państwa był należycie reprezentowany i w zależności od tych ustaleń będzie mógł nadać klauzulę przeciwko prawidłowo określonemu dłużnikowi Skarbu Państwa, albo wydać postanowienie negatywne w razie wystąpienia okoliczności wskazanych w art. 1214 § 3 i 1215 § 2 k.p.c. Sąd pierwszej instancji będzie także władny uznać za ważne czynności prawne związane z zawarciem kontraktu, mimo określenia w umowie jako strony urzędu morskiego, a nie Skarbu Państwa reprezentowanego przez dyrektora urzędu morskiego.

E.S.S.

*

III CZP 56/07

„Czy sprawa o wyłączenie współnika (art. 266 k.s.h.) jest sprawą o prawo majątkowe?”

(postanowienie Sądu Okręgowego dla Warszawy-Pragi z dnia 26 lutego 2007r., X Ga 65/06, B. Wolski, W. Jakubowski, M. Szerel)

Powód domagał się wyłączenia dwóch współników spółki, ustalenia ceny przejęcia udziału oraz wyznaczenia terminu w ciągu którego danemu współnikowi ma być zapłacona cena przejęcia. Wskazał sumę 1000 zł jako wartość przedmiotu sporu, wynikającą z określonej w pozwie ceny przejęcia udziału współnika. Jako uzasadnienie żądania powód wskazał, że pozwany, będąc członkiem zarządu spółki,

podejmował niekorzystne dla niej decyzje związane z realizacją jego prywatnych interesów, natomiast po odwołaniu z funkcji, nadużywając swych uprawnień korporacyjnych, uniemożliwia prawidłowe funkcjonowanie spółki i dyskredytuje osobą nią zarządzającą.

Sąd Okręgowy podkreślił, że przesądzenie, czy sprawa o wyłączenie wspólnika spółki z o.o. ma charakter majątkowy czy niemajątkowy ma istotne znaczenie, gdyż przyjęcie drugiego ze wskazanych poglądów skutkuje nieważnością postępowania pierwszoinstancyjnego na podstawie art. 379 pkt 6 k.p.c. Sąd Okręgowy zauważył, że ta problematyka jest sporna w doktrynie i judykaturze.

Na poparcie poglądu o majątkowym charakterze sprawy o wyłączenie wspólnika wskazuje się, że powód dąży do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania spółki i osiągnięcia złożonego celu gospodarczego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1997r., II CZ 108/97), istota wyłączenia polega zaś zawarciu umowy sprzedaży udziałów, w której oświadczenie sprzedawcy jest zastępowane orzeczeniem sądu, a więc pozew w tym przypadku stanowi żądanie ukształtowania stosunku prawnego, którego przedmiotem jest prawo majątkowe w postaci udziałów jako całości.

Zwolennicy przeciwnego poglądu wskazują natomiast, że niemajątkowy charakter sprawy o wyłączenie wspólnika przesądza okoliczność, iż zamiarem powoda jest ukształtowanie stosunków osobistych między członkami określonej wspólnoty prawnej. Ewentualne skutki majątkowe takiego rozstrzygnięcia nie mają istotnego znaczenia, gdyż są jedynie następstwem ukształtowania przez sąd statusu powoda lub stosunków interpersonalnych we wspólnocie korporacyjnej.

Ł.W.

*

III CZP 57/07

„Czy termin określony w przepisie art. 841 § 3 k.p.c. stosuje się do postępowań egzekucyjnych wszczętych przed wejściem w życie przepisów ustawy z dnia [2] lipca 2004 r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2004 r. Nr 172, poz. 1804), tj. przed dniem 5 lutego 2005 r.?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 22 stycznia 2007 r., II Cz 2479/06, E. Buczkowska-Żuk, K. Marczak, M. Grzesik)

Zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2004 r. Nr 172, poz. 1804), postępowania zabezpieczające i egzekucyjne wszczęte przed dniem wejścia w życie tej ustawy, tj. przed dniem 5 lutego 2005 r., toczą się według przepisów dotychczasowych.

Wykładnia systemowa art. 841 k.p.c. skłania do przyjęcia, że powództwo przeciwegzekucyjne nie powinno być rozpoznawane według przepisów obowiązujących w dniu wytoczenia powództwa, ale w dniu wszczęcia postępowania egzekucyjnego. Rozpoznanie wniosku o zabezpieczenie, złożonego w toku powództwa przeciwegzekucyjnego i z nim związanego, powinno zatem nastąpić według przepisów dotychczasowych, obowiązujących w chwili wszczęcia postępowania egzekucyjnego. W przeciwnym razie, osoba, której prawa zostały w postępowaniu egzekucyjnym naruszone przez zajęcie rzeczy, pozbawiona zostałaby ochrony tylko dlatego, że ustawa nowelizująca wprowadziła wcześniej nieistniejący termin zawity do zgłoszenia tego powództwa, wskazany w art. 841 § 3 k.p.c.

Sąd Okręgowy zauważył jednak, że celem powództwa unormowanego w art. 841 k.p.c. nie jest doprowadzenie do wyegzekwowania świadczenia, lecz ubezpieczenie egzekucji, czyli zablokowanie możliwości kwestionowania tytułu wykonawczego po upływie określonego terminu. Wykładnia ta wyklucza zatem możliwość stosowania przepisów obowiązujących przed nowelizacją dokonaną ustawą z dnia 2 lipca 2004 r., przepis przejściowy, tj. art. 7 ustawy, obejmuje bowiem swą dyspozycją wyłącznie postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające. Za stanowiskiem tym przemawia także sześciomiesięczny termin *vacatio legis* ww. ustawy, który miał na celu nie tylko eliminowanie wątpliwości związanych z jej wejściem w życie, ale także mobilizowanie stron, którym przysługiwało powództwo przeciwegzekucyjne do podjęcia stosownego działania.

E.S.S.

III CZP 58/07

„Czy i w jakim zakresie podniesienie przez pozwanego zarzutu potrącenia przerywa bieg terminu przedawnienia wierzytelności przedstawionej do potrącenia?”

(wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2007 r., BSA I-4110-2/07)

We wstępie Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego przedstawił instytucję potrącenia; powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2000 r., III CKN 720/98 (niepubl.), w którym wyjaśniono, że zarzut potrącenia jest formą dochodzenia roszczenia zrównaną w skutkach z powództwem i z tego względu podlega wymaganiom stawianym wobec pozwu. Pierwszy Prezes zauważył także różnice w przedstawieniu wierzytelności do potrącenia i jej dochodzenia w procesie. Wskazał na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 1987 r., III CZP 69/87 (OSNC 1989, nr 64, poz. 4), w której uznano, że jeżeli wierzytelność jest przedmiotem odrębnego żądania w powództwie albo pozwie wzajemnym, to wynik tych postępowań przesądza o losach wierzytelności. Nieuwzględnienie natomiast zarzutu potrącenia nie stanowi przeszkody w późniejszym dochodzeniu roszczenia objętego tym zarzutem. Podlega ono wtedy ocenie w kontekście powagi rzeczy osądzonej oraz kwestii czy ocena zasadności zarzutu potrącenia mieści się w katalogu zdarzeń wpływających na przerwanie biegu przedawnienia.

W tym zakresie w orzecznictwie Sądu Najwyższego występuje istotna rozbieżność stanowisk. Pierwsze z nich, wyrażone w wyroku z dnia 26 maja 2006 r., V CSK 105/06 (niepubl.), zakłada, że podniesienie przez pozwanego zarzutu potrącenia nie przerywa biegu przedawnienia roszczenia objętego tym zarzutem. Wywodzone jest ono z podobieństwa wyrażenia „w celu dochodzenia ... roszczenia”, zawartego w art. 123 § 1 k.c., do pojęcia „wniesienie powództwa”. Sąd Najwyższy uznał bowiem, że zarzut potrącenia jest środkiem obrony, za czym przemawia jego funkcja zapłaty i funkcja egzekucyjna. Przedstawienie wierzytelności do potrącenia skutkuje zatem umorzeniem obu wierzytelności. W razie nieuwzględnienia zarzutu potrącenia należy dochodzić roszczenia na drodze odrębnego procesu.

Odmienne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 października 2006 r., II CSK 202/06 (niepubl.), przyjmując, że podniesienie przez pozwanego zarzutu potrącenia przerywa bieg przedawnienia roszczenia objętego zarzutem, zgłoszenie zarzutu potrącenia jest bowiem równoznaczne z koniecznością rozstrzygnięcia w tym przedmiocie. Skutek zgłoszenia zarzutu potrącenia jest więc podobny do wytoczenia powództwa lub wniesienia powództwa wzajemnego, ale w przypadku uwzględnienia tego zarzutu dochodzi do zaspokojenia przedstawionej do potrącenia wierzytelności.

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego opisał także rozbieżności występujące w doktrynie w zakresie zgłoszonego zagadnienia prawnego i rozważył kwestię, czy przerwanie biegu przedawnienia obejmuje całą wierzytelność, bez względu na to jaka jej część przedstawiona została do potrącenia, czy tylko tą jej część, której potrącenie nie zostało uwzględnione; w tym zakresie wyróżnił pogląd, że podniesienie zarzutu potrącenia w procesie wprowadza przerwę biegu przedawnienia tylko do tej części wierzytelności, do której potrącenia użyto.

E.S.S.

*

III CZP 59/07

„Czy dopuszczalne jest uregulowanie wzajemnych stosunków pomiędzy wspólnotą mieszkaniową, a właścicielem jednego z lokali i współwłaścicielem części wspólnych budynku określających zasady korzystania z części wspólnych budynku przez tego współwłaściciela w drodze odpłatnej umowy cywilnoprawnej?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 9 marca 2007 r., II Ca 87/07, I. Siuta, E. Buczkowska-Żuk, T. Szaj)

Sąd Okręgowy zauważył, że kwestia rozliczeń między współwłaścicielami z tytułu wyłącznego korzystania przez jednego z nich z rzeczy wspólnej nie została prawnie uregulowana. Wynikające z art. 206 k.c. uprawnienie współwłaściciela do współposiadania rzeczy wspólnej nie oznacza, że zakres korzystania przez niego z rzeczy wspólnej powinien odpowiadać wielkości udziału we współwłasności albo

innemu ułamkowi. Wzajemne rozliczenia finansowe pomiędzy współwłaścicielami należy rozstrzygać wyłącznie w drodze rozliczeń pożytków i innych przychodów, po odjęciu wydatków i ciężarów.

Sąd Okręgowy wyróżnił także inny pogląd, dopuszczający zawieranie przez wspólnotę mieszkaniową umów dotyczących części wspólnych budynku. Wyrażona w art. 353¹ k.c. zasada swobody umów przemawia za uszanowaniem woli stron w zakresie ukształtowania ich wzajemnych stosunków. Ograniczenie tej zasady może wynikać z ustawy, ale tylko z przepisów o charakterze *iuris cogentis*.

E.S.S.

*

III CZP 60/07

„Czy odpowiednie obniżenie ceny sprzedaży kwatery lub lokalu mieszkalnego ustalonej na podstawie wartości rynkowej określonej przez rzeczoznawcę majątkowego, o którym mowa w art. 58 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 85 poz. 433 ze zmianami) o treści obowiązującej przed zmianą wprowadzoną art. 8 ustawy z dnia 5 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa, ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2002 r. Nr 240, poz. 2055), stosuje się także do wartości prawa własności ułamkowej części gruntu przypadającej na lokal mieszkalny stanowiący wraz z udziałem w gruncie odrębną nieruchomość?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 12 kwietnia 2007 r., II Ca 39/07, J. Kasnowski, I. Dobosiewicz, M. Leszczyńska)

U podstaw sformułowania zagadnienia prawnego legły w istocie niesporne ustalenia faktyczne, poczynione przez Sąd Rejonowy na podstawie umowy notarialnej w przedmiocie ustanowienia odrębnej własności lokalu mieszkalnego i jego sprzedaży.

W uzasadnieniu roszczenia powodowie wywodzili, że preferencyjne warunki sprzedaży lokali przewidziane w ustawie o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP powinny

były zostać zastosowane także do określenia ceny udziału we własności gruntu, przez co ogólna cena zakupu odrębnej własności lokalu byłaby niższa.

Sąd Rejonowy nie podzielił ich zapatrywania, czemu dał wyraz w wyroku oddalającym powództwo. Stwierdził, że okoliczność, iż prawo własności ułamkowej części gruntu jest prawem związanym z własnością lokalu i tym samym uważa się je za część składową lokalu nie przesądza jeszcze tego, że należy do niego stosować te same warunki ustalania ceny, jak do ceny lokalu. Ten związek między dwiema rzeczami pozwalający na stwierdzenie, że jedna z nich jest rzeczą główną, a druga jej częścią składową ma takie konsekwencje, iż część składowa dzieli losy prawne rzeczy głównej. Zdaniem Sądu Rejonowego, możliwe jest stosowanie różnych zasad do ustalenia ceny rzeczy głównej i jej części składowej. Przewidziane w art. 58 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP szczególne zasady ustalania ceny sprzedaży dotyczą wyłącznie kwatery lub lokalu mieszkalnego, w którym osoba uprawniona zamieszkiwała. Przepis ten „milczy” na temat możliwości obniżenia ceny zakupu udziału we własności nieruchomości gruntowej.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że w rozdziale 6 powołanej ustawy ustawodawca uregulował problem „sprzedaży osobnych kwater stałych i lokali mieszkalnych” i konsekwentnie posługiwał się tymi pojęciami. Zatem, zarówno dla potrzeb rozmieszczenia żołnierzy, jak i dla potrzeb sprzedaży ustawodawca posłużył się pojęciem kwatery i lokalu mieszkalnego w takim samym rozumieniu. Powołując się na przepisy rozporządzenia z dnia 7 marca 1996 r. w sprawie szczegółowych zasad sprzedaży osobnych kwater stałych, Sąd Okręgowy wyprowadził twierdzenie, że skoro jego przepisy przewidywały obowiązek dokonania wyceny budynku (kwatery) oraz gruntu, a w treści art. 58 ust. 1 ustawy mówi jedynie o sprzedaży kwatery lub lokalu mieszkalnego, to i bonifikaty (upusty) przewidziane w ust. 2 tego przepisu odnosiły się jedynie do wartości kwatery i nie odnosiły się do wartości udziału w gruncie przypisanym do kwatery.

Z drugiej strony Sąd Okręgowy wskazał na rodzące się wątpliwości, które mogą prowadzić także do odmiennej oceny żądań stron kierowanych w podobnych sprawach. Potwierdzenia tego stanowiska poszukuje się przez odwołanie do zapatrywania wyrażonego przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 31 stycznia 2002r., IV CKN 660/00, a także w zmianie przepisu art. 58 ustawy przez dodanie

ust. 2b, do których to argumentów w ocenie Sądu Apelacyjnego można jednak mieć zastrzeżenia.

M.S.

*

III CZP 61/07

„Czy dopuszczalne jest ponowne powództwo o ustalenie uprawnienia do lokalu socjalnego wytoczone na podstawie art. 35 ust. 2 i 4 pkt 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266 ze zm.) z powołaniem się na nową podstawę faktyczną w postaci nowego postępowania egzekucyjnego o opróżnienie lokalu mieszkalnego oraz w postaci nowych okoliczności związanych z sytuacją dłużnika wskazanych w art. 14 ust. 4 wskazanej ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. w sytuacji, w której sąd rozpoznał merytorycznie wyrokiem powództwo o ustalenie uprawnienia do lokalu socjalnego, wskazane w powołanych powyżej przepisach?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 20 marca 2007 r., II Cz 90/07, E. Popek, D. Iskra, E. Bazelan)

Dla rozstrzygnięcia przedstawionego zagadnienia prawnego istotne znaczenie ma ustalenie, czy w sprawie zachodzi powaga rzeczy osądzonej, którą można stwierdzić, gdy występuje tożsamość przedmiotu sporu, podstawy faktycznej oraz podstawy prawnej sprawy rozpoznanej i ponownie wniesionej.

W ocenie Sądu Okręgowego, wszczęcie nowego postępowania egzekucyjnego nie może skutkować zmianą okoliczności faktycznych, skoro kwestia uprawnienia do lokalu socjalnego została już prawomocnie przesądzona na użytek innego toczącego się postępowania egzekucyjnego wszczętego z wniosku tego samego wierzyciela w celu wyegzekwowania tego samego obowiązku nałożonego tym samym tytułem wykonawczym. Przyjmując to stanowisko należy uznać, że sprawa o ustalenie uprawnienia do lokalu socjalnego została prawomocnie osądzona, co powinno skutkować odrzuceniem ponownie złożonego pozwu o to samo roszczenie, stosownie do art. 199 § 1 pkt 2 i art. 366 k.p.c.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na możliwość przyjęcia innego poglądu, że mimo identyczności stron i dochodzonego roszczenia powaga rzeczy osądzonej nie występuje, jeśli zmianie uległy okoliczności faktyczne, będące podstawą prawomocnego rozstrzygnięcia. Powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 1980 r., IV CR 85/80 (OSNC 1980, nr 11, poz. 214), wskazujący, że podstawą oceny, czy sprawa została prawomocnie osądzona jest zmiana jakiegokolwiek okoliczności, która była przyczyną rozstrzygnięcia w pierwszej sprawie. Istotne znaczenie ma także okoliczność, że powódka wystąpiła z kolejnym pozwem o ustalenie istnienia prawa do lokalu socjalnego w toku innego postępowania egzekucyjnego. Uprawnienie z art. 35 ust. 4 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266 ze zm.) zostało tak skonstruowane, że jego dochodzenie jest nierozzerwalnie związane z samym postępowaniem egzekucyjnym i jego tokiem, co powoduje wątpliwości w zakresie dopuszczalności odrzucenia pozwu na mocy art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.

Zdaniem Sądu Okręgowego, *ratio legis* art. 35 ust. 4 ww. ustawy przemawia za szeroką interpretację tego przepisu, komornik powinien zatem oceniać sytuację osób zajmujących lokal mieszkalny w chwili dokonywania czynności egzekucyjnych w toku każdego postępowania. Nie ma natomiast przepisu, który wskazywałby, że w razie powtórnego wszczęcia postępowania egzekucyjnego na podstawie tego samego tytułu wykonawczego, powyższy przepis nie ma zastosowania, a komornik zwolniony jest z obowiązku badania czy dłużnikiem jest osoba, o której mowa w art. 14 ust. 4 ustawy.

E.S.S.

*

III CZP 62/07

„Czy na podstawie art. 385¹ § 1 kodeksu cywilnego można uznać za niedozwolone postanowienie umowne, które nie wiąże konsumenta, jedynie część regulacji zawartej w umowie ubezpieczenia zaopatrzenia dzieci, określającej zasady wzrostu nominalnej sumy ubezpieczenia w okresie trwania tej umowy?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 2 marca 2007 r., Ca 43/07, A. Mazurkiewicz-Zdarzil, E. Kaczmarska, D. Soroka)

Wątpliwości będące przedmiotem pytania prawnego Sąd Okręgowy powziął w związku z rozpoznawaniem apelacji od wyroku Sądu Rejonowego w sprawie o zapłatę z tytułu ubezpieczenia zaopatrzenia dzieci. Umowa została zawarta w 1991 r., na okres 15 lat. Suma ubezpieczenia wynosiła 10 000 000 starych zł, jednak w § 5 ogólnych warunków umów wskazano, że „sumę ubezpieczenia podwyższa się corocznie o 82% przez czas nieokreślony. W przypadku zmiany oprocentowania lokat rezerw technicznych ubezpieczeń osobowych, podwyżka ta może być odpowiednio zmieniona w okresie ubezpieczenia”. Po upływie terminu wskazanego w umowie powódka zażądała kwoty 13 300 zł, a pozwany zakład ubezpieczeń zaproponował zapłatę kwoty 5 380 zł. Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo w całości, uznając zdanie drugie w § 5 o.w.u. za niedozwolone postanowienie umowne.

Sąd Okręgowy uznał, że wskazane postanowienie kształtuje prawa i obowiązki ubezpieczonego w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Powziął jednak wątpliwość, czy dopuszczalne jest uznanie za abuzywne jedynie części jednostki redakcyjnej tekstu stanowiącego paragraf ogólnych warunków umów. Sąd Okręgowy wskazał, że cytowana klauzula stanowi jedną całość, jej celem było powiązanie wysokości świadczenia zakładu ubezpieczeń z sytuacją w zakresie stabilności pieniądza. Stwierdzenie abuzywności jedynie części klauzuli niewątpliwie niweczyłoby te założenia. Dodatkowo spowodowałyby zróżnicowanie w sytuacji prawnej ubezpieczonych w zależności od tego, jakie oprocentowanie wyjściowe zostało wskazane w umowie, co w szczególności mogłoby pociągnąć za sobą wypłatę świadczeń w zakresie znacznie przekraczającym wielkość spadku siły nabywczej pieniądza. Sąd Okręgowy wskazał więc, że zasadne jest rozważenie możliwości zakwestionowania całego § 5 o.w.u. Byłoby to rozwiązanie bardziej klarowne na płaszczyźnie teoretycznej i otworzyłoby drogę do przeprowadzenia sądowej waloryzacji świadczenia należnego od zakładu ubezpieczeń.

Ł.W.

III CZP 63/07

„Czy w razie zaniechania orzeczenia przez sąd w wyroku nakazującym opróżnienie lokalu mieszkalnego o prawie do lokalu socjalnego na skutek ustalenia, że zobowiązany do opróżnienia lokalu nie jest lokatorem w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (tekst jednolity: Dz.U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266 ze zmianami) dopuszczalna jest apelacja pozwanego zaskarżająca wyrok jedynie w części "nie przyznającej lokalu socjalnego" ze względu na zaniechanie orzeczenia o prawie do lokalu socjalnego, czy jako niedopuszczalna podlega odrzuceniu na podstawie art. 370 k.p.c.?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 31 sierpnia 2006 r., II Ca 455/06, G. Wałęjko, G. Grymuza, D. Iskra)

Formułując wyrażone w sentencji postanowienia zagadnienie prawne Sąd Okręgowy miał na względzie okoliczność, że w zaskarżonym wyroku nie ma sformułowania, z którego wynikałoby, czy i w jaki sposób sąd pierwszej instancji orzekł o uprawnieniu do lokalu socjalnego. Zdaniem Sądu, niezamieszczenie w wyroku rozstrzygnięcia co do lokalu socjalnego nie jest wynikiem przeoczenia sądu, lecz konsekwencją przyjętych ustaleń faktycznych i poglądu prawnego, że w ustalonym stanie faktycznym sąd nie ma obowiązku ani nawet możliwości orzekania o uprawnieniu do lokalu socjalnego. Powstało więc pytanie, czy dopuszczalne jest pozbawienie strony możliwości zakwestionowania przez wniesienie apelacji prawidłowości dokonanych przez sąd ustaleń co do istnienia lub nieistnienia samego obowiązku orzekania o uprawnieniu do lokalu socjalnego.

W ocenie Sądu Okręgowego, jeżeli oparcie się tylko na braku w redakcji sentencji wyroku rozstrzygnięcia o uprawnieniu do lokalu socjalnego uzasadnia przyjęcie, że w przypadku apelacji zaskarżającej wyrok wyłącznie „w części nie przyznającej lokalu socjalnego” nie istnieje przedmiot zaskarżenia. Zatem apelacja wymierzona przeciwko orzeczeniu nieistniejącemu podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna.

Z drugiej strony Sąd Okręgowy wskazał, że w niektórych przypadkach w judykaturze nie wymaga się, aby do istnienia tzw. substratu zaskarżenia konieczne było zredagowanie w sentencji orzeczenia wyraźnego negatywnego rozstrzygnięcia. Przyjmuje się, że wyjątkowo orzeczenie może korzystać z domniemania oddalenia nieuwzględnionej w sentencji orzeczenia części zgłoszonego żądania.

Zdaniem Sądu w sytuacji, której dotyczy przedstawione zagadnienie prawne nie może być ani orzeczenia pozytywnego, ani negatywnego o uprawnieniu do lokalu socjalnego, ponieważ sąd w ogóle nie orzeka co do lokalu socjalnego. Nie można więc na podstawie braku wypowiedzi sądu w sentencji wyroku budować domniemania negatywnego rozstrzygnięcia o uprawnieniu do lokalu socjalnego.

Poszukując uzasadnienia dla dopuszczalności apelacji w przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy wskazał na możliwość przyjęcia, że zakresem zaskarżenia objęte jest całe rozstrzygnięcie zawarte w wyroku eksmisyjnym.

M.S.

*

III CZP 64/07

„Czy zasada wyrażona w art. 451 k.c. ma zastosowanie do sposobu spłaty zobowiązań zaciąganych przez Syndyka masy upadłości z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w toku postępowania upadłościowego?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 29 marca 2007 r., V Ga 16/07, Z. Wolna, A. Znak, Z. Bojanowski)

Źródłem sporu była umowa sprzedaży energii elektrycznej zawarta przez powoda, Zakład Energetyczny, z odbiorcą znajdującym się w upadłości w chwili zawarcia umowy, reprezentowanym przez syndyka. Współpraca stron nie przebiegała prawidłowo. Odbiorca spełniał należne od niego świadczenia pieniężne, jednak z opóźnieniem, w związku z czym powód zarachowywał otrzymywane wpłaty w pierwszej kolejności na związane z długiem odsetki ustawowe, a dopiero w dalszej kolejności na poczet zobowiązania głównego, powołując się na art. 451 § 1 k.c. Po pewnym czasie powód wezwał pozwanego do zapłaty pozostałej należnej mu

sumy. Reprezentujący pozwanego syndyk odmówił spełnienia żądania wskazując, że zobowiązania pozwanego z tytułu umowy zostały spełnione w pełnej wysokości wynikającej z wystawionych faktur VAT, natomiast przyjęty przez powoda sposób zaliczania wpłat na odsetki ustawowe był sprzeczny z art. 204 rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 24 października 1934 r. - Prawo upadłościowe, stanowiącym *lex specialis* względem art. 451 k.c.

Sąd Rejonowy oddalił powództwo, a przy rozpoznawaniu apelacji Sąd Okręgowy powziął wskazane na wstępie wątpliwości. Zgodnie z dominującym w doktrynie poglądem, art. 451 k.c. jest przepisem względnie obowiązującym, jego zastosowanie może zostać wyłączone wolą stron. Tym bardziej uzasadnione jest przyjęcie, że wyłącza go przepis o charakterze imperatywnym. Odmienny pogląd naruszałby zasadę pierwszeństwa i proporcjonalności zaspokojenia przyjętą przez Prawo upadłościowe i prowadziłyby do nieuzasadnionego pokrzywdzenia pozostałych wierzycieli skupionych w danej kategorii. Za poglądem dominującym przemawia również pogląd wskazujący na prymat unormowań prawa upadłościowego nad pozostałymi regulacjami dotyczącymi sposobu dobrowolnego lub przymusowego regulowania zobowiązań, akcentowany w doktrynie i judykaturze w odniesieniu do prawa podatkowego oraz egzekucji w administracji. Pośrednio uzasadnia to również treść art. 1025 k.p.c. Uznanie dopuszczalności stosowania tu art. 451 k.c. byłoby trudne do pogodzenia z art. 204 Prawa upadłościowego tym bardziej, że ten przepis reguluje kwestię odsetek w sposób wyczerpujący. Mogłoby spowodować wydłużenie okresu, w jakim syndyk zaspokajałby daną kategorię wierzycieli oraz prowadzić do uszczuplenia środków przeznaczonych na spłatę kategorii dalszych. W ten sposób, jeden z wierzycieli działałby na szkodę innych.

Jako uzasadnienie poglądu przeciwnego, a więc dopuszczenia stosowania wobec zobowiązań spełnianych przez upadłego art. 451 k.c., Sąd Okręgowy wskazał argumentację przedstawioną przez powoda, który podkreślał, że umowa została zawarta już po ogłoszeniu upadłości pozwanego, w ramach prowadzonej przez upadłego działalności gospodarczej, a należność powstała wskutek czynności syndyka. W ocenie powoda, kluczowe znaczenie powinna mieć umowa łącząca strony, w której wyraźnie przewidziano możliwość żądania odsetek za opóźnienie, a w kwestiach nieuregulowanych odwołano się do postanowień kodeksu cywilnego, a więc również do art. 451 k.c.

III CZP 65/07

„Czy zdolność wspólnoty mieszkaniowej do nabywania praw i obowiązków (art. 6 ustawy o własności lokali z dnia 24 czerwca 1994 r., tj. Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903, ze zm.) na swoją rzecz jest równoznaczna ze zdolnością do nabywania ich do wspólnego majątku właścicieli lokali wchodzących w skład określonej nieruchomości?”

(wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 2007 r., BSA I-4110-1/07)

W ocenie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, w orzecznictwie Sądu zarysowały się rozbieżności dotyczące pozycji wspólnoty mieszkaniowej jako uczestnika obrotu cywilnoprawnego. Rozbieżności te mają charakter wielopłaszczyznowy, są silnie uwikłane w kwestię stosowania niejednolitej aparatury pojęciowej, w znacznym stopniu niemającej charakteru normatywnego.

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego podkreślił, że z przedstawionym zagadnieniem prawnym ściśle związane jest szereg innych wątpliwości, takich jak relacja między zdolnością prawną a posiadaniem statusu jednostki organizacyjnej, możliwość różnicowania zdolności do nabywania praw i obowiązków przez wspólnotę (niekwestionowanej w świetle art. 6 ustawy z dnia 24 czerwca 1994r. o własności lokali) i zdolności do bycia podmiotem tych praw i obowiązków.

Jako przykład pojawiających się rozbieżności Pierwszy Prezes wskazał uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2006r., III CZP 97/06, w której podkreślono, że wspólnota mieszkaniowa może nabywać prawa majątkowe tylko do majątku wspólnego właścicieli lokali a także uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2006r., III CZP 5/06, oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 2004r., III CK 55/04, z których wynikało, że wspólnota mieszkaniowa może nabywać majątek. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego zwrócił jednak uwagę, że w dwóch ostatnich orzeczeniach występuje pewna nieścisłość, polegająca na używaniu wyrażenia „majątek właścicieli”. Pojawia się pytanie, czy chodzi tu o majątki osobiste właścicieli, czy też o jeden, bliżej nieokreślony wspólny majątek wszystkich

właścicieli lokali objęty szczególnym reżimem i funkcjonalnie wyodrębniony. Przyjęcie tego ostatniego rozumienia powoduje, że sprzeczność wskazanych orzeczeń z wymienioną na wstępie uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2006r. staje się pozorna, gdyż w każdym przypadku chodzi o nabywanie przez wspólnotę mieszkaniową praw lub zaciąganie zobowiązań do szczególnego, odrębnego majątku właścicieli lokali, oddzielonego od ich majątków osobistych.

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wskazał również, że kolejny problem, jaki wyłania się na przedstawionej płaszczyźnie, to konstrukcja szczególnego, wspólnego majątku współwłaścicieli. Jako jego składniki wymienia się wydatki związane z utrzymaniem lokali, uiszczone przez właścicieli zaliczki w formie bieżących opłat na pokrycie zarządu nieruchomością wspólną, prawo własności lokalu nabyte na podstawie art. 22 ust. 3 pkt 6a ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. Część doktryny kwestionuje jednak dopuszczalność wyróżniania takiego majątku ze względu na brak łącznego charakteru rzekomej wspólności.

W podsumowaniu Pierwszy Prezes wskazał, że unormowanie statusu podmiotowego wspólnoty mieszkaniowej jest niezadowolające. W szczególności nie ma przepisów, które ustanawiałyby łączny charakter praw stanowiących taki majątek albo nadawałyby mu w sposób wyraźny cechę własności przymusowej. Potrzebne jest również określenie, co wchodzi w skład takiego majątku.

Ł.W.

GLOSY

prawo cywilne materialne

teza GSP

1. W myśl art. 644 k.c., dopóki dzieło nie zostało ukończone, zamawiający może w każdej chwili od umowy odstąpić, płacąc umówione wynagrodzenie, jednakże w wypadku takim zamawiający może odliczyć to, co przyjmujący zamówienie oszczędził z powodu niewykonania dzieła. Wyjątkowość skutków powołanego przepisu polega na tym, iż w przeciwieństwie do standardowej konstrukcji odstąpienia wywiera ono skutki na przyszłość w odniesieniu do okresu od chwili złożenia oświadczenia o odstąpieniu, zaś łączący strony stosunek ulega stosownej modyfikacji, co stanowi specyficzny wyraz klauzuli *rebus sic stantibus*. Rezultatem takiej sytuacji jest zwolnienie przyjmującego zamówienie z obowiązku kontynuowania wykonania dzieła, a zamawiającego od obowiązku zapłaty części wynagrodzenia odpowiadającej temu, co przyjmujący zaoszczędził, przerywając prace nad dziełem.

2. Jednoczesność zapłaty wynagrodzenia ze złożeniem oświadczenia w przedmiocie odstąpienia na podstawie art. 644 k.c. nie może być interpretowana ściśle. Należy przyjąć, że w sytuacji gdy zamawiający nie zapłaci wynagrodzenia wraz ze złożeniem oświadczenia o odstąpieniu, to oświadczenie wywrze skutek. Wykonującemu dzieło będzie przysługiwało roszczenie o zapłatę wynagrodzenia, które może być pomniejszone o kwotę, którą wykonujący dzieło zaoszczędził; jest ona w wielu wypadkach sporna, co oznacza, że w chwili złożenia oświadczenia o odstąpieniu kwota przedmiotowego wynagrodzenia nie jest pewna.

teza oficjalna

W wypadku odstąpienia przez zamawiającego od umowy na podstawie art. 644 k.c. przepisy o rękojmi za wady dzieła, w tym art. 560 § 3 w związku z art. 638 k.c., nie mają zastosowania.

(wyrok z dnia 14 października 1998 r., II CKN 5/98, J. Suchecki, F. Barczewska, J. Gudowski, OSNC 1999, nr 3, poz. 62; BSN 1999, nr 1, s. 13; MoP 1999, nr 3, s. 23; Pr.Gosp. 1999, nr 4, s. 22; OSP 1999, nr 6, poz. 113; R.Pr. 1999, nr 3, s. 91)

Glosa

Łukasza Malinowskiego, Gdańskie Studia Prawnicze 2006, nr 4, poz. 8

Glosa ma charakter krytyczny. Komentator nie podzielił stanowiska Sądu Najwyższego, że odstąpienie przez zamawiającego na podstawie art. 644 k.c. ma charakter niweczący dla całego stosunku zobowiązaniowego wynikającego z umowy o dzieło. Przyjął, że skutek niweczący odstąpienia z art. 644 k.c., podobnie jak w przypadku wypowiedzenia, działa jedynie na przyszłość. Przez wykonanie prawa odstąpienia dochodzi do modyfikacji stosunku zobowiązaniowego, co stanowi – zdaniem glosatora – specyficzny wyraz klauzuli *rebus sic stantibus*. Autor stwierdził jednocześnie, że umowa zawarta między stronami w stosunku do przeszłości pozostaje w mocy, gdyż jest podstawą zapłaty umówionego wynagrodzenia i obowiązku wydania zamawiającemu przez przyjmującego zamówienie nieukończonego dzieła.

W kolejnej części opracowania komentator zajął stanowisko, że w sytuacji, w której zamawiający nie zapłaci wynagrodzenia jednocześnie ze złożeniem oświadczenia o odstąpieniu, to oświadczenie wywrze skutek, a wykonującemu dzieło będzie przysługiwało roszczenie o zapłatę wynagrodzenia obliczonego w myśl art. 639 zdanie drugie k.c.

Głosę krytyczną do wyroku opracował również R. Szostak (OSP 1999, nr 6, poz. 113), zaś W. Robaczyński omówił go w przeglądzie orzecznictwa (PS 2000, nr 10, s. 70). Należy dodać, że w wyroku z dnia 26 stycznia 2001 r., II CKN 365/00 (OSNC 2001, nr 10, poz. 154) Sąd Najwyższy odstąpił od poglądu wyrażonego w glosowanym orzeczeniu.

M.P.

*

Zastrzeżenie kary umownej na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania nie zwalnia dłużnika z obowiązku jej zapłaty w razie wykazania, że wierzyciel nie poniósł szkody.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 6 listopada 2003 r., III CZP 61/03, T. Ereciński, M. Bączyk, G. Bieniek, H. Ciepła, J. Frąckowiak, J. Gudowski, Z. Strus, OSNC 2004, nr 5, poz. 69; OSP 2004 r., nr 9, poz. 115; MoP 2004, nr 12, s. 563; BSN 2003, nr 11, s. 5; Wok. 2003, nr 12, s. 1; Jurysta 2004, nr 1, s. 32; R.Pr. 2004, nr 1-2, s. 133; Pal. 2004 r., nr 1-2, s. 215; Rej. 2004 r., nr 6, s. 146)

Glosa

Witolda Borysiaka, Monitor Prawniczy 2007, nr 6, s. 325

Odnosząc się do uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego glosator przedstawił pojawiające się w literaturze i piśmiennictwie teoretyczne koncepcje zakresu kompensacji kary umownej. Wyróżnił w tej kwestii cztery poglądy: kara umowna kompensuje tylko uszczerbki majątkowe i wystąpienie szkody majątkowej po stronie wierzyciela jest konieczną przesłanką zapłaty kary umownej; kara umowna kompensuje wyłącznie uszczerbki majątkowe, lecz szkoda majątkowa nie jest przesłanką zapłaty kary; kara umowna kompensuje uszczerbki majątkowe oraz niemajątkowe, ale nie należy się w przypadku braku takich uszczerbków; kara umowna kompensuje uszczerbki majątkowe i niemajątkowe, a ich wystąpienie jest nieistotne z punktu widzenia roszczenia o zapłatę kary umownej. Autor przedstawił argumentację i podsumował rozważania doktrynalne dotyczące wymienionych poglądów i wypowiedział się na rzecz trafności ostatniego z nich. Stwierdził, że przyjęcie poglądu, iż kara umowna kompensuje zarówno uszczerbki majątkowe, jak i niemajątkowe prowadzi do uniezależnienia kary umownej od przesłanki szkody.

Glosy do powyższej uchwały napisali także A. Slisz (MoP 2005 r., nr 8, s. 406), M. Bieniak (MoP 2005 r., nr 20, s. 1010) i J. Jastrzębski (OSP 2004 r., nr 9, poz. 115). Omówili ją również Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2004, nr 1-2, s. 215) oraz W. Borysiak w opracowaniu „Funkcje kary umownej w świetle uchwały składu

siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 6 listopada 2003 r., III CZP 61/03” (Pal. 2006, nr 7-8, s. 46).

R.N.

*

Jeżeli uprawniony do zachowku, dziedziczący z ustawy wespół z innymi osobami, nie otrzymał należnego mu zachowku, ma przeciwko współspadkobiercom roszczenia o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia.

(wyrok z dnia 13 lutego 2004 r., II CK 444/02, H. Wrzeszcz, M. Bączyk, K. Zawada, BSN 2004, nr 7, s. 9, NPN 2004, nr 3, s. 89)

Glosa

Agnieszki Rzeteckiej-Gil, Orzecznictwo Sądów Polskich 2007, nr 4, poz. 51

Glosa ma charakter krytyczny. Autorka wskazała, że określając w art. 991 § 1 k.c. przesłanki powstania uprawnienia do zachowku, ustawodawca posłużył się zwrotem „byliby powołani do spadku z ustawy”. Jej zdaniem, nie obejmuje on tych osób, które zostały powołane do spadku z ustawy, lecz tylko te, które byłyby powołane do spadku, gdyby doszło do dziedziczenia ustawowego. Autorka rozróżniła następnie pojęcie „uprawnionego do zachowku” (art. 991 § 1 k.c.) i „mającego roszczenie do zachowku” (art. 991 § 2 k.c.). Przypomniała, że w Prawie spadkowym z 1946 r. przewidziano wyraźnie, iż roszczenie o zachowek powstaje zarówno również przy dziedziczeniu ustawowym. Zauważyła, że skoro w art. 991 § 1 k.c. unormowania tego nie powtórzono, to nie ma podstaw do przyjmowania go w drodze wykładni.

W kolejnej części opracowania autorka zakwestionowała trafność poglądów wyrażonych w doktrynie, zbieżnych z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w komentowanym orzeczeniu.

M.P.

*

Przepis art. 362 k.c. nie może stanowić samoistnej podstawy zmniejszenia kary umownej. Zmniejszenie takie może nastąpić na podstawie art. 484 § 2 k.c.

(wyrok z dnia 8 lipca 2004 r., IV CK 522/03, F. Barczewska, M. Bączyk, I. Koper, OSNC 2005, nr 7-8, poz. 131; OSP 2005, nr 7-8, poz. 97; BSN 2004, nr 12, s. 10; MoP 2005, nr 14, s. 705; NPN 2005, nr 1, s. 65; R.Pr. 2005, nr 5, s. 120)

Glosa

Jacka Jastrzębskiego, Przegląd Sądowy 2007, nr 4, s. 131

Glosowane orzeczenie dotyczy zagadnienia stosowania art. 362 k.c. do odpowiedzialności z tytułu kary umownej oraz zawiera ustosunkowanie się Sądu Najwyższego do wcześniejszych poglądów występujących na ten temat w judykaturze.

Autor skoncentrował się na analizie okoliczności istotnych dla kwestii stosunku art. 362 k.c. do art. 484 § 2 k.c. Nie podzielił koncepcji przyjętej w komentowanym orzeczeniu, odrzucającej możliwość obniżenia kary umownej na podstawie art. 362 k.c., stanowiącego samodzielną podstawę redukcji. Jego zdaniem, art. 362 k.c. może stanowić samodzielną podstawę obniżenia kary umownej, gdy wierzyciel przyczynił się do niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. Zastosowaniu tego przepisu nie sprzeciwia się ryczałtowy charakter kary umownej, irrelevancja przesłanki szkody dla zasadności żądania ani istnienie podstaw redukcji przewidzianych w art. 484 § 2 k.c.

W ocenie autora, możliwy jest zbieg podstaw redukcji przewidzianych w art. 362 i art. 484 § 2 k.c., prowadzący do ich kumulatywnego stosowania. Różnica między obniżeniem kary umownej na podstawie art. 484 § 2 k.c. a jej redukcją na podstawie art. 362 k.c. przejawiać się może również w tym, że obniżenie na podstawie art. 484 § 2 k.c. nie może – inaczej niż w razie zastosowania art. 362 k.c. – prowadzić do zejścia poniżej wysokości najszerszej pojętej szkody doznanej przez wierzyciela.

Glosator podniósł, że istotna różnica między obniżeniem kary umownej na podstawie art. 362 i art. 484 § 2 k.c. – obok samych przesłanek – wiąże się z możliwością działania przez sąd z urzędu oraz z określeniem stopnia redukcji. Odmienności zacierają się jednak w świetle dyskusyjnej linii orzeczniczej, dopatrującej się w każdej czynności pozwanego skierowanej przeciwko żądaniu zapłaty kary umownej wniosku o zmniejszenie odszkodowania umownego na podstawie art. 484 § 2 k.c. Autor podzielił wyrażone w piśmiennictwie wątpliwości, wskazujące na sztuczność dopatrywania się w każdej czynności skierowanej przeciwko żądaniu zapłaty kary umownej także wniosku o jej miarkowanie. Nie każdy wniosek o oddalenie żądania zapłaty kary zawiera – *a maiori ad minus* - wniosek o jej obniżenie.

Komentowany wyrok glosami opatrzyli także P. Granecki (OSP 2006, nr 1, poz. 2) i P. Drapała (OSP 2005, nr 7-8, poz. 97).

E.S.

*

Zrzeszenie właścicieli nieruchomości, powstałe na podstawie ustawy z dnia 30 stycznia 1959 r. - Prawo lokalowe (jedn. tekst Dz.U. z 1962 r. Nr 47, poz 227 ze zm.), podlega wpisowi do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej na podstawie art. 10 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r.- Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. Nr 121, poz. 770 ze zm.).

(uchwała z dnia 29 października 2004 r., III CZP 58/04, J. Frąckowiak, Z. Kwaśniewski, Z. Strus, OSNC 2005, nr 10, poz. 173; BSN 2004, nr 10, s. 7; Prok. i Pr. 2005, nr 4, s. 37 ; R.Pr. 2005, nr 6, s. 109)

Glosa

Piotra Bielskiego, Rejent 2007, nr 1, s. 109

Na wstępie autor zaznaczył, że zagadnienie prawne przedstawione do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu jest rezultatem chaosu towarzyszącemu

dokonywaniu zmian prawa w Polsce. Zwrócił uwagę na zawirowania związane z procesem legislacyjnym dotyczącym tworzenia, funkcjonowania oraz ustania pewnych kategorii osób prawnych, które doprowadziło do funkcjonowania w obrocie zrzeczeń właścicieli nieruchomości przy braku regulacji prawnej o charakterze ustrojowym. Glosator przeanalizował skutki prawne uchylecia przepisów dotyczących tych podmiotów w kontekście prawa do dobrej legislacji.

Autor nie podzielił poglądu Sądu Najwyższego wyrażonego w glosowanym wyroku. Nie zgodził się ze stanowiskiem, że właściciel nieruchomości, który wynajmuje lokale w należącym do niego budynku, może być uznany za prowadzącego działalność gospodarczą. Uznał, że wynajmowanie określonych składników własnego majątku nie może być zaliczone do żadnej z odmian działalności gospodarczej, a zwłaszcza do działalności usługowej, pojęcie usługi rozumiane jest bowiem jako wykonywanie określonej pracy dla innego podmiotu, a umowa najmu klasyfikowana jest jako umowa o używanie rzeczy. Komentator wyraził pogląd, że żadne obowiązki wynajmującego, jak chociażby wykonywanie różnorodnych prac związanych z jej utrzymaniem (remonty, sprzątanie, wywóz śmieci itp.), nie mogą być uznane za wykonywanie usług dla najemców lokali. Wskazał na różnice między zarządzaniem własnym majątkiem a występującym w dwóch postaciach, zarządzaniem cudzym majątkiem, tj. wykonywaniem tych czynności w cudzym albo we własnym imieniu.

Komentator wykluczył możliwość zastosowania do zrzeczeń właścicieli nieruchomości przepisów o stowarzyszeniach. Jako zasadniczą przeszkodę dla takiej kwalifikacji wskazał zarobkowy cel ich tworzenia oraz brak samodzielności w określaniu swoich celów. Sprzeciwił się także uznaniu zrzeczeń właścicieli nieruchomości za organizację samorządu zawodowego osób prowadzących inny rodzaj działalności w rozumieniu art. 1 ust. 1 pkt 3 ustawy z 1989 r. o samorządzie zawodowym. Zwrócił uwagę, że organizacją samorządu zawodowego przedsiębiorców nie może być organizacja, której członkowie nie są przedsiębiorcami. Z powyższych względów autor stwierdził, że zrzeczenie właścicieli nieruchomości nie może podlegać wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego.

Następnie komentator doszedł do wniosku, że omawiane podmioty stanowią szczególną kategorię osób prawnych, dla których z dniem 6 czerwca 1990 r. powstał

stan prawny stwarzający brak jakiejkolwiek regulacji prawnej o charakterze ustrojowym.

T.Z.

*

W sytuacji, o której mowa w art. 176 § 1 k.c., domniemanie prawne z art. 7 k.c. ma takie znaczenie, że należy przyjąć, iż poprzednik obecnego posiadacza uzyskał posiadanie w dobrej wierze.

(postanowienie z dnia 18 listopada 2004 r., I CK 230/04, B. Myszka, M. Grzelka, T. Domińczyk, niepubl.)

Glosa

Beaty Janiszewskiej, Rejent 2006, nr 12, s. 121

Sąd Najwyższy stwierdził, że w przypadku doliczania samoistnego posiadania na podstawie art. 176 k.c. domniemanem dobrej wiary objęte jest uzyskanie posiadania przez poprzednika obecnego posiadacza. Obejmuje ono zatem nie tylko samo trwanie posiadania, lecz także jego uzyskanie w dobrej wierze, co do którego nie jest wymagane udowodnienie dokładnej daty.

Autorka na wstępie zaznaczyła, że wypowiedzi Sądu Najwyższego podejmujące zagadnienie roli domniemania dobrej wiary należą do rzadkości. Zwróciła uwagę na trafność przedstawionej przez Sąd Najwyższy teoretycznej analizy tej presumpcji, jak również na jej znaczenie dla praktyki orzeczniczej.

Przedstawione zostały występujące poglądy dotyczące funkcji domniemań prawnych oraz o znaczeniu presumpcji unormowanej w art. 7 k.c. w dokonywaniu ustalenia „wiary” w sprawach o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości w drodze zasiedzenia – funkcja ustalenia faktu i zmiany rozkładu ciężaru dowodu. Glosatorka stwierdziła, że dopiero jednoznaczne udowodnienie złej wiary obala wnioski domniemania o działaniu w dobrej wierze, zaś graniczne, pośrednie sytuacje, które nie wystarczają do udowodnienia złej wiary, muszą być zaliczane do grupy okoliczności niepodważających konkluzji domniemania.

Komentatorka zakwestionowała zasadność utrwalonych zapatrywań dotyczących zasad ustalania złej wiary, zwłaszcza w sytuacji tzw. nieformalnego nabycia nieruchomości. Zwróciła uwagę, że w takich sprawach różnorodność stanów faktycznych nie pozwala wprowadzić na bezbłędne sformułowanie uniwersalnej reguły o złej wierze nieformalnego nabywcy, jednakże zaznaczyła, iż także objęciu nieruchomości w posiadanie w związku z dokonaniem czynności prawnej, niespełniającej wymagań formalnych, powinno towarzyszyć domniemanie z art. 7 k.c.

W zakończeniu glosatorka zwróciła uwagę na umacnianie się poglądów, które z działaniem presumpcji wiążą daleko idące skutki prawne, potwierdzając, że po okresie bardzo ograniczonego korzystania z domniemania dobrej wiary, instytucja ta zaczyna zajmować właściwe jej miejsce w systemie prawa cywilnego.

T.Z.

*

Były członek zarządu, nie będący akcjonariuszem, jest legitymowany do wytoczenia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszy odmawiającej mu udzielenia absolutorium.

(wyrok z dnia 25 listopada 2004 r., III CK 592/03, H. Wrzeszcz, M. Bączyk, M. Kocon, niepubl.)

Glosa

Arkadiusza Slisza, Glosa 2007, nr 2, s. 33

Zdaniem autora glosy, na tle obowiązujących przepisów kodeksu spółek handlowych nie ma podstaw do przyznania poszczególnym, byłym członkom organów spółki akcyjnej legitymacji do wytoczenia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwał organu stanowiącego. Pogląd ten oparty jest na literalnej wykładni art. 425 w zw. z art. 422 § 2 k.s.h. oraz na założeniu, że uprawnienie do zaskarżenia uchwały stanowi korelat aktualnej pozycji osoby skarżącej w spółce, z którą wiąże się szczególny obowiązek dbania o interesy spółki.

Rozważając kwestię, czy byli członkowie organów spółki mogliby w inny sposób niż w drodze powództwa o stwierdzenie nieważności podważyć sprzeczne z prawem

uchwały akcjonariuszy glosator uznał, że taką możliwość daje im powództwo o ustalenie, dla którego materialnoprawną podstawę stanowi art. 189 k.p.c. Zaznaczył przy tym, że można bronić poglądu, iż wyłączenie zastosowania art. 189 k.p.c. ogranicza się jedynie do podmiotów, które są legitymowane do wytoczenia powództwa na podstawie art. 425 k.s.h.

M.S.

*

Do dokonania wpisu w księdze wieczystej zmiany właściciela, wynikającej z oświadczenia właściciela o wystąpieniu ze spółki cywilnej, niezbędne jest zachowanie formy pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym (art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.).

(postanowienie z dnia 14 stycznia 2005 r., III CK 177/04, I. Koper, Z. Kwaśniewski, K. Zawada, OSNC 2005, nr 12, poz. 217 ; R.Pr. 2006, nr 1, s. 96; Pr.Spółek 2006, nr 6, s. 58)

Glosa

Doroty Kołodziej, Gdańskie Studia Prawnicze 2006, nr 4, poz. 7

Glosa ma charakter aprobujący. Autorka zauważyła, że przepisy dotyczące spółki cywilnej nie przewidują dla ważności czynności prawnych żadnej szczególnej formy. Podkreśliła, że przepisy te nie regulują, komu i w jakiej formie należy złożyć oświadczenie woli o wypowiedzeniu udziału. W jej ocenie, kwestie te rozstrzygać należy, opierając się na zasadach ogólnych zawartych w art. 73-80 k.c.

Glosatorka zakwestionowała następnie wyrażony w piśmiennictwie pogląd, że ustąpienie z kręgu współwłaścicieli wymaga zawarcia umowy w formie aktu notarialnego, w której występujący współnik, powołując się na dokonane wypowiedzenie udziału, przenosi wraz z pozostałymi współwłaścicielami własność nieruchomości na rzecz pozostałych nadal w spółce współników. Wskazała, że zwolennicy tego poglądu uzasadniają go, powołując się na przepisy regulujące przeniesienie własności nieruchomości. Stwierdziła następnie, że wystąpienie

wspólnika ze spółki odróżnić trzeba od przeniesienia własności nieruchomości bądź udziału w niej. Podkreśliła, że przeniesienie własności nieruchomości jest przejściem prawa z właściciela na nabywcę, w przypadku zaś wystąpienia wspólnika ze spółki traci on z mocy prawa pozycję współwłaściciela i współwierzyciela co do składników majątkowych spółki, w tym również nieruchomości. W konkluzji uznała, że dla ważności oświadczenia wspólnika o wystąpieniu ze spółki cywilnej wystarcza forma pisemna.

W kolejnej części opracowania autorka przychyliła się do stanowiska, że art. 31 ustawy o księgach wieczystych i hipotece stosuje się wtedy, gdy inny przepis nie przewiduje zastosowania innej, „lepszey” formy. Podzieliła również stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w tezie komentowanego postanowienia.

Wcześniej komentowane postanowienie omówił M. Sękowski (MoP 2006, nr 11, wkładka s. 21).

M.P.

*

Sąd orzekający w sprawie o eksmisję z lokalu mieszkalnego nie jest uprawniony – w razie niezaskarżenia uchwały o wykluczeniu członka ze spółdzielni mieszkaniowej – do ustalenia, że nie doszło do wygaśnięcia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu na skutek niezachowania przesłanek określonych w art. 11 ust. 8 w związku z art. 11 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (Dz.U. Nr 71, poz. 733 ze zm.).

(uchwała z dnia 9 lutego 2005 r., III CZP 81/04, I. Koper, Z. Kwaśniewski, H. Pietrzowski, OSNC 2005, nr 12, poz. 204; BSN 2005, nr 2, s. 9; Wokanda 2005, nr 3, s. 8; Wokanda 2005, nr 6, s. 1; Prok.i Pr. 2005, nr 9, s. 37; MoP 2006, nr 11, s. 601 ; NPN 2005, nr 2, s. 73; R.Pr. 2006, nr 1, s. 99)

Glosa

Adama Doliwy, Gdańskie Studia Prawnicze 2006, nr 4, poz. 5

Glosa ma charakter aprobujący. Komentator podniósł, że uznanie prawa sądu rozpoznającego powództwo o eksmisję z lokalu spółdzielczego – w razie niezaskarżenia uchwały o wykluczeniu członka ze spółdzielni mieszkaniowej – do ustalenia, że nie doszło do wygaśnięcia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego na skutek niezachowania przesłanek określonych w art. 11 ust. 8 w zw. z art. 11 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, stanowiłoby wykładnię rozszerzającą przepisów tej ustawy. Wskazał, że oznaczałoby to nadzwyczajną, dodatkową w stosunku do przewidzianej w art. 42 Prawa spółdzielczego, kontrolę uchwał walnego zgromadzenia spółdzielni w sprawie wykluczenia członka, a jednocześnie ograniczenie prawa właściciela lokalu mieszkalnego – spółdzielni mieszkaniowej.

Glosator zauważył następnie, że w ustawie o ochronie praw lokatorów przewidziano różne sankcje naruszenia przepisów dotyczących wypowiedzenia stosunku prawnego stanowiącego podstawę używania lokalu mieszkalnego. Stwierdził, że niezachowanie wymagań przewidzianych w art. 11 ust. 2 ustawy nie skutkuje – w przeciwieństwie do np. art. 11 ust. 7 ustawy – nieważnością.

W dalszej części opracowania autor wskazał, że podstawowy sposób zaskarżenia uchwały przez członka spółdzielni reguluje art. 42 Prawa spółdzielczego, który przewiduje możliwość unieważnienia przez sąd uchwały sprzecznej z prawem lub statutem (nieważność względna). Uznał przy tym, że w wypadku szczególnie rażącego naruszenia prawa uchwała może być uznana za nieważną na podstawie art. 58 k.c., co może stwierdzić sąd w postępowaniu z powództwa o ustalenie (art. 189 k.p.c.) lub powództwa o roszczenie, którego przesłanką jest nieważność uchwały.

M.P.

*

Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu przysługujące na podstawie art. 215 § 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.) łącznie obojgu małżonkom pozostającym w ustroju rozdzielności majątkowej stało się z dniem uchylenia tego przepisu przedmiotem ich wspólności w częściach ułamkowych.

(uchwała z dnia 11 lutego 2005 r., III CZP 79/04, T. Domińczyk, I. Gromska-Szuster, K. Zawada, OSNC 2005, nr 12, poz. 206; OSP 2006, nr 3, poz. 32; BSN 2005, nr 2, s. 10; Wokanda 2005, nr 10, s. 1; Prok.i Pr. 2005, nr 11, s. 36; MoP 2006, nr 10, s. 543; NPN 2005, nr 2, s. 73; R.Pr. 2006, nr 1, s. 98; Rej. 2005, nr 6, s. 165)

Glosa

Grzegorza Karaszewskiego, Gdańskie Studia Prawnicze 2006, nr 4, poz. 6

Glosa ma charakter krytyczny. W pierwszej części glosy autor omówił ewolucję art. 215 Prawa spółdzielczego, który w stosunkach majątkowych małżeńskich ustanawiał przymusową wspólność spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego. W jego ocenie, uchylenie tego przepisu zasługuje na aprobatę.

Glosator zarzucił, że komentowane orzeczenie nie zostało wsparte dostateczną analizą problemów intertemporalnych, które miały zasadnicze znaczenie przy rozstrzygnięciu przedmiotowego zagadnienia prawnego.

Autor zauważył następnie, że ustawa z dnia 19 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, którą uchylono art. 215 § 2 i 3 Prawa spółdzielczego, nie zawierała żadnej normy międzyczasowej określającej, jakie przepisy stosować należy po dniu 14 stycznia 2003 r. do własnościowych praw spółdzielczych do lokali mieszkalnych przydzielonych przed dniem 24 kwietnia 2001 r. W ocenie glosatora, do opisanej sytuacji międzyczasowej stosować należy zasadę bezpośredniego działania ustawy nowej, wyrażoną w art. V i VIII przepisów wprowadzających kodeks rodzinny i opiekuńczy. W konsekwencji, począwszy od dnia 15 stycznia 2003 r. mieszkalny lokal spółdzielczy poddany być powinien takiemu ustrojowi majątkowemu, jaki w danym małżeństwie obowiązuje. Podzielając w tym zakresie stanowisko zajęte w uchwale, glosator nie zaaprobował wniosków sformułowanych przez Sąd Najwyższy.

Zdaniem autora, rozwiązanie przyjęte przez Sąd Najwyższy jest nową konstrukcją prawną, nieznajującą oparcia w przepisach prawa międzyczasowego. Autor stwierdził, że spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego przysługuje w równych częściach ułamkowych od dnia 15 stycznia 2003 r. obojgu małżonkom będącym w rozdzielności majątkowej tylko w wypadku, gdy małżonkowie

pierwotnie pozostawali we wspólności majątkowej, wnieśli wkład z majątku wspólnego i otrzymali przed 24 kwietnia 2001 r. przydział lokalu, a następnie (przed 15 stycznia 2003 r.) zawarli umowę o rozdzielności majątkowej. W innych natomiast sytuacjach analizowane prawo przysługiwać będzie – według komentatora – małżonkowi, który wniósł wkład, lub obojgu małżonkom w częściach odpowiadających wkładowi przez nich wniesionemu (z majątku odrębnego podlegającego surogacji albo po ustanowieniu rozdzielności majątkowej).

Glosy do uchwały opracowali także M. Nazar (OSP 2006, nr 3, poz. 32) oraz M. Kłoda (PS 2007, nr 3, s. 165)

M.P.

*

Artykuł 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe (Dz.U. Nr 37, poz. 282) w drodze wyjątku od art. 358 k.c. dopuszcza bez żadnych ograniczeń wystawianie w Polsce weksli opiewających na walutę inną niż krajowa. Ograniczenia w tym względzie mogą jednak wynikać z przepisów prawa dewizowego.

(wyrok z dnia 11 lutego 2005 r., III CK 304/04, T. Domińczyk, I. Gromska-Szuster, K. Zawada, OSNC 2006, nr 1, poz. 13 ze sprost. w OSNC 2006, nr 2, s. 1; BSN 2005, nr 10, s. 11 ze sprost. w BSN 2006, nr 1, s. 11; NPN 2005, nr 4, s. 68; Rej. 2006, nr 1, s. 164; R.Pr. 2006, nr 2, s. 117; MoP 2006, nr 15, s. 827)

Glosa

Rafała Mroczkowskiego, Gdańskie Studia Prawnicze 2006, nr 4, poz. 9

Glosa ma charakter krytyczny. Autor wyraził zapatrywanie, że sformułowana w glosowanym wyroku teza nie budzi wątpliwości zarówno na gruncie prawa cywilnego, jak i wekslowego, zauważył jednak, że wątpliwości takie mogą powstać na gruncie Prawa dewizowego.

Glosator ocenił krytycznie stanowisko Sądu Najwyższego, że upoważnienie dewizowe, o którym mowa w art. 40 ustawy z 1989 r. o Narodowym Banku Polskim, zastępowało zezwolenie dewizowe, a więc powinno być traktowane na równi

z zezwoleniem dewizowym w rozumieniu Prawa dewizowego z 1989 r. Wskazał, że przyjęcie tożsamości dwóch podstaw ustawowych do wydania dla banków upoważnień do dokonywania czynności w obrocie dewizowym, jednej określonej w art. 40 ustawy o Narodowym Banku Polskim, a drugiej w art. 24 ust. 1 Prawa dewizowego z 1989 r., przeczy założeniu racjonalności ustawodawcy, który świadomie wprowadził te dwie instytucje, wyznaczając im odmienne funkcje. Upoważnienie dewizowe, jak inne środki nadzoru bankowego służy zapewnieniu stabilności systemu bankowego i bezpieczeństwa środków gromadzonych w bankach. Zezwolenie dewizowe zapewnić ma natomiast ochronę interesu dewizowego państwa.

Autor zauważył ponadto, że stanowisko Sądu Najwyższego stoi w sprzeczności z dyrektywą nadrzędności interesu finansowego państwa, która jest podstawową zasadą prawa finansowego (w tym także dewizowego) i którą należy kierować się również na etapie stosowania prawa. Wskazał następnie, że wzgląd na uciążliwość dla podmiotów prawa prywatnego, związaną z obowiązkiem jednoczesnego uzyskania upoważnienia i zezwolenia dewizowego na pewne czynności obrotu dewizowego, nie może być przedkładany nad interesy dewizowe państwa, dla którego zostały ustanowione określone obowiązki dewizowe.

W dalszej części opracowania komentator podniósł, że stosownie do art. 9 pkt 5 Prawa dewizowego z 1989 r., czynność wystawienia weksla, spełniającego jednocześnie funkcje płatniczą i kredytową, kwalifikowana na gruncie prawa dewizowego jako ustalenie w kraju płatności w wartościach dewizowych za świadczone usługi, wymagała zezwolenia dewizowego.

W konkluzji autor uznał, że czynność wystawienia weksla w walucie obcej na terytorium kraju przez osobę krajową na rzecz osoby zagranicznej bez wymaganego zezwolenia dewizowego naruszała art. 9 pkt. 5 Prawa dewizowego z 1989 r. i jako taka dotknięta była nieważnością przewidzianą w art. 58 § 1 k.c.

M.P.

*

Przymusowe umorzenie udziałów nie może być wykorzystywane do usunięcia wspólnika ze spółki z przyczyn przewidzianych w art. 266 § 1 k.s.h.

(wyrok z dnia 12 maja 2005 r., V CK 562/04, M. Kocon, Z. Kwaśniewski, K. Zawada, OSNC 2006, nr 4, poz. 70; BSN 2005, nr 10, s. 12; MoP 2006, nr 13, s. 714; Rej. 2005, nr 11, s. 153; NPN 2005, nr 4, s. 67; R.Pr. 2006, nr 3, s. 112; Pr.Spółek 2006, nr 10, s. 59)

Glosa

Wojciecha J. Katnera, Glosa 2007, nr 2, s. 23

Zdaniem autora glosy, spełnienie podstawowej przesłanki dla wyłączenia wspólnika ze spółki z o.o. zależy od uznania przez sąd wystąpienia ważnej przyczyny dotyczącej danego wspólnika. Rozstrzygnięcie sądu ma charakter ocenny, uznaniowy, w granicach ustrojowej swobody sądu do oceny dowodów w konkretnej sprawie. Nigdy wyłączenie wspólnika nie nastąpi w sposób automatyczny, tylko wskutek wystąpienia z góry przewidzianego zdarzenia.

Uznając za trafne odniesienie się Sądu Najwyższego do braku należyście określonych zdarzeń uzasadniających umorzenie automatyczne, za wadliwe autor uznał zlekceważenie albo pomieszanie odrębnie unormowanych dwóch rodzajów umorzenia udziałów – przymusowego i automatycznego. Wprawdzie art. 199 § 4 zd. 2 k.s.h. stanowi, że do umorzenia zwanego automatycznym stosuje się przepisy o umorzeniu przymusowym, będącym pojęciem ustawowym, jednakże umorzenie automatyczne jest innym od przymusowego rodzajem umorzenia udziałów w spółce z o.o. Teoretycznie jest możliwe dowodzenie, że jest to odmiana umorzenia przymusowego, ale jednak nie takiego, jakie określa art. 199 §1 zd. 1 k.s.h. W tym sensie w komentowanym orzeczeniu, w ocenie glosatora, Sąd Najwyższy czyni błąd, stwierdzając, że w rozpatrywanym problemie prawnym chodziło o umorzenie przymusowe, podczas gdy w rezultacie wywody obracają się wokół umorzenia automatycznego.

Glosator zgodził się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, że przewidywanie w umowie spółki opinii rady nadzorczej przed podjęciem uchwały przez zarząd jest całkowicie chybione. Opinia musi zawierać elementy ocenne, tymczasem dla umorzenia automatycznego wszelkie oceny, poza stwierdzeniem faktu wystąpienia zdarzenia przewidzianego dla tego umorzenia nie są ani potrzebne ani dopuszczalne.

W konkluzji stwierdził, że jeżeli są spełnione przesłanki do wyłączenia wspólnika ze spółki z o.o. stosuje się art. 266 § 1 k.s.h., którego to przepisu nie można obejść przez przewidzenie w umowie spółki takich przesłanek lub zdarzeń, które by pozwalały uzasadnić zastosowanie umorzenia przymusowego lub automatycznego na podstawie art. 199 § 1 lub § 4 k.s.h.

Glosowany wyrok został omówiony także przez K. Bilewską w opracowaniu „Przesłanki automatycznego umorzenia udziałów w spółce z o.o.” (Pal. 2006, nr 9-10, s. 268)

M.S.

*

Czynność prawna podjęta w celu przestępczym jest nieważna (art. 58 § 1 k.c.).

(wyrok z dnia 28 października 2005 r., II CK 174/05, J. Frąckowiak, M. Bączyk, T. Bielska-Sobkowicz, OSNC 2006, nr 9, poz. 149; BSN 2006, nr 3, s. 11; Rej. 2006, nr 4, s. 186; Rej. 2006, nr 10, s. 197; NPN 2006, nr 2, s. 65; R.Pr. 2006, nr 5, s. 118)

Glosa

Aleksandra Kappesa, Glosa 2007, nr 2, s. 59

Autor glosy podkreślił, że czym innym jest sprzeczność samej czynności prawnej z ustawą, a czym innym jest ocena sposobu wykonania obowiązków wynikających z tej czynności w świetle samej umowy i przepisów prawa; z faktu, że kredytobiorca nie wywiązuje się z umowy kredytu nie wynika przecież, że umowa kredytu jest nieważna. Nawet jeżeli okazuje się, że kredytobiorca działał ze z góry powziętym zamiarem wyłudzenia kredytu i umowa stanowiła tylko instrument działania przestępczego, również nie powoduje to nieważności samej umowy kredytu.

W ocenie autora, aby czynność prawna była nieważna ze względu na popełnienie przestępstwa, to sama ta czynność powinna stanowić przestępstwo. W przedmiotowej sprawie przestępstwem nie było zawarcie umowy komisu, ale nierozliczenie się z komisantem.

M.S.

*

Porozumienie stron, będące przesłanką żądania zwrotu świadczenia w związku z nieosiągnięciem zamierzonego celu, dotyczyć może tylko samej podstawy świadczenia, a nie jego ewentualnego zwrotu (art. 410 § 2 k.c.).

(wyrok z dnia 12 stycznia 2006 r., II CK 342/05, A. Górski, J. Frąckowiak, H. Pietrzkowski, OSNC 2006, nr 10, poz. 170; OSP 2006, nr 10, poz. 113; BSN 2006, nr 3, s. 13; MoP 2006, nr 23, s. 1273 ; NPN 2006, nr 2, s. 65; R.Pr. 2006, nr 5, s. 120)

Glosa

Marcina Olechowskiego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2007, nr 4, poz. 50

Glosa ma charakter krytyczny. Autor przypomniał, że Sąd Najwyższy uznał za ważną umowę, w której jedna strona zobowiązała się m.in. do przekazywania drugiej pieniędzy na bieżące utrzymanie i zakup ubrań, obdarowywania biżuterią, finansowania wycieczek zagranicznych, a druga strona zobowiązała się do spotykania się na każde życzenie, spędzania wolnego czasu i utrzymywania stosunków fizycznych. Komentator stwierdził, że umowy takiej nie można zaliczyć do „szczególnego rodzaju umowy nienazwanej”.

Glosator przyjął następnie, że umowa taka jest nieważna ze względu na jej sprzeczność z zasadami współżycia społecznego oraz godzenie w podstawowe wartości realizowane przez system prawny: godność człowieka (art. 30 Konstytucji RP) i ochronę rodziny (art. 18 Konstytucji RP). Uznanie takiej umowy za ważną jest – w ocenie glosatora – groźne, gdyż prowadzi do prawnej legitymizacji takich „szczególnego rodzaju umów nienazwanych”.

W drugiej części opracowania komentator stwierdził, że nic nie stało na przeszkodzie, aby poza granicami rozpatrywanej kasacji Sąd Najwyższy wyjaśnił *obiter dicta*, że kwalifikacja prawna przyjęta przez Sąd Apelacyjny jest niedopuszczalna, ale przepisy procesowe stoją na przeszkodzie uwzględnienia tej okoliczności przez Sąd Najwyższy.

Glosę aprobującą do wyroku opracował W. Dubis (OSP 2006, nr 10, poz. 113).

M.P.

teza oficjalna:

Okoliczność, że ustawodawca wyodrębnił kategorię czynu nieuczciwej konkurencji w postaci zastrzegania innych niż marża handlowa opłat za przyjęcie towaru do sprzedaży dopiero w ustawie nowelizacyjnej, która weszła w życie z dniem 15 grudnia 2002 r. (Dz.U. Nr 26, poz. 1071), nie stanowi przeszkody do uznania przez Sąd na podstawie art. 3 uznk za czyn nieuczciwej konkurencji podobnej praktyki, która stosowana była przez przedsiębiorstwo handlowe wcześniej.

teza Glosy

1. Pobieranie przez przedsiębiorstwo handlowe "innych niż marża handlowa opłat za przyjęcie towaru do sprzedaży" (art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji) stanowiło - również przed nowelizacją (art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o zmianie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji) - czyn nieuczciwej konkurencji.

2. Zastrzeganie dodatkowych opłat przez przedsiębiorcę handlowego za samo to, że kupowane od dostawcy towary znajdą się w sprzedaży w sklepach należących do tego przedsiębiorcy, utrudnia w sposób oczywisty dostęp do rynku i w ten sposób narusza dobre obyczaje handlowe, o których mowa w art. 3 ust. 1 art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Taka umowa, jako sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, jest nieważna.

3. Art. 18 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji zawiera dodatkowe instrumenty ochrony przed metodami nieuczciwej konkurencji oraz sankcje za jej praktykowanie, które uzupełniają katalog środków tradycyjnych, przewidzianych w tej mierze w Kodeksie cywilnym dla wadliwych czynności prawnych.

(wyrok z dnia 26 stycznia 2006 r., II CK 378/05, J. Frąckowiak, A. Górski, K. Pietrzykowski, Wokanda 2006, nr 6, s. 8)

Glosa

Krystyny Szczepanowskiej-Kozłowskiej, Glosa 2007, nr 2, s. 105

Orzeczenie Sądu Najwyższego należy ocenić krytycznie, gdyż – zdaniem autorki glosy – nie wskazał kryterium pozwalającego stwierdzić, które ze świadczeń pieniężnych dostawcy stanowią tzw. zakazane opłaty półkowe. Nie do zaaprobowania jest również teza, że wszystkie świadczenia pieniężne dostawcy na rzecz kupującego, które nie stanowią świadczeń wynikających z umowy sprzedaży, będą wskazywały na istnienie czynu nieuczciwej konkurencji. Glosatorka uznała, że w ramach istniejącej swobody umów możliwe jest takie ukształtowanie stosunków umownych między stronami, w którym oprócz świadczeń typowych dla umowy sprzedaży strony będą zobowiązane do świadczeń dodatkowych, właściwych dla innych typów umów. Artykuł 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k. nie daje podstawy do wyłączenia swobody hipermarketów dostarczania na rzecz swoich dostawców innych świadczeń, niż tylko odbiór towaru i zapłata ceny, a więc świadczeń wynikających z *essentialia negotii* umowy sprzedaży.

Po drugie, ocena istniejących uregulowań umownych musi uwzględniać, że mamy do czynienia z deliktem polegającym na utrudnianiu dostępu do rynku. Oznacza to, że celem działania kupującego w danym przypadku jest uniemożliwienie sprzedaży towaru danego dostawcy, co niekoniecznie następuje już przez pobieranie tzw. opłat półkowych.

Za wątpliwą uznała autorka również tezę, że stwierdzenie sprzeczności danej umowy z dobrymi obyczajami w związku z art. 3 ust. 1 i art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k. powoduje nieważność takiej umowy, gdyż pojęcie dobrych obyczajów na gruncie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji nie może być utożsamiane z pojęciem zasad współżycia społecznego. Oznacza to, że stwierdzenie naruszenia dobrych obyczajów poprzez wprowadzenie określonych uregulowań umownych nie musi prowadzić do stwierdzenia nieważności tych postanowień.

Do komentowanego orzeczenia glosę częściowo krytyczną napisał I. Nestoruk (Glosa 2007, nr 1, s. 97).

M.S.

W sprawie o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym wszczętej przez jednego ze współwłaścicieli nie zachodzi między nim a pozostałymi współuczestnikami współuczestnictwo konieczne.

(wyrok z dnia 7 kwietnia 2006 r., III CSK 114/05, OSP 2007, nr 4, poz. 46, I. Gromska-Szuster, J. Frąckowiak, K. Pietrzykowski, niepubl.)

Glosa

Stanisława Rudnickiego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2007, nr 4, poz. 46

Glosa ma charakter aprobujący. Komentator zauważył na wstępie, że żądanie uzgodnienia stanu prawnego ujawnionego w dziale drugim księgi wieczystej dotyczy bezpośrednio interesu prawnego zarówno wszystkich osób wpisanych w księdze wieczystej w charakterze właścicieli, jak i tych, których prawo nie zostało jeszcze wpisane. Dodał, że postępowanie może się toczyć przeciwko tym osobom tylko łącznie, a ich współuczestnictwo jest konieczne i jednolite.

Autor stwierdził dalej, że określony ułamkiem (idealny) udział innego współwłaściciela we własności nie jest „wspólnym prawem” dla powoda, którego prawo nie sięga dalej, niż przysługujący mu udział we własności nieruchomości. Uznał, że fakt niewpisania w księdze wieczystej udziału innego współwłaściciela nie narusza prawa powoda. W związku z tym powództwo w tej części nie zmierza do zachowania wspólnego prawa i nie jest czynnością zachowawczą podjętą w interesie każdego współwłaściciela. Powodowi nie przysługuje zatem, zdaniem komentatora, legitymacja wynikająca z art. 209 k.c. w zakresie udziału nieujawnionego współwłaściciela.

Glosator podniósł następnie, że przy współwłasności bezudziałowej (łącnej) współwłaściciel nieruchomości, którego prawo nie zostało wpisane do księgi wieczystej albo zostało wpisane błędnie, może żądać uzgodnienia stanu prawnego ujawnionego w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym w procesie z art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece w zakresie nie tylko przysługującego mu prawa, ale – na podstawie art. 209 k.c. – także prawa innego

współwłaściciela, który w postępowaniu nie bierze udziału. Autor przyjął ponadto, że w sprawie, w której roszczenie powoda zmierza do zachowania wspólnego prawa współwłaścicieli (art. 209 k.c.), nie występuje współuczestnictwo konieczne. Wyraził zapatrywanie, że gdy czynności dla zachowania wspólnego prawa podjętej przez jednego ze współwłaścicieli sprzeciwią się pozostali, to czynność ta nie może być już uważana za zmierzającą do zachowania wspólnego prawa, a art. 209 k.c. nie ma zastosowania. W takiej sytuacji zastosowanie znajdzie natomiast art. 195 k.p.c., a sprawa musi się toczyć przeciwko wszystkim współwłaścicielom (współuczestnictwo konieczne).

M.P.

*

Uczestnikowi pisemnego przetargu publicznego, którego oferta nabycia udziałów Skarbu Państwa w spółce z o.o. została wybrana w wyniku przeprowadzenia tego przetargu na podstawie art. 33 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz.U. Nr 118, poz. 561 ze zm.), w związku z art. 70³ k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 25 września 2003 r. - przysługiwało roszczenie o zawarcie umowy.

(uchwała z dnia 27 lipca 2006 r., III CZP 55/06, B. Myszka, I. Gromska-Szuster, T. Żyznowski, OSNC 2007, nr 5, poz. 68; BSN 2006, nr 7, s. 10; Wokanda 2006, nr 9, s. 12)

Glosa

Ryszarda Szostaka, Rejent 2007, nr 2, s. 163

Autor na wstępie zaznaczył, że glosowana uchwała, choć zapadła na tle poprzednio obowiązującego stanu prawnego, ma również obecnie doniosłe znaczenie zwłaszcza w zakresie oceny skutków tzw. przetargów obligatoryjnych.

Glosator nie podzielił toku rozumowania Sądu Najwyższego, który uznał, że w wyniku wyboru i przyjęcia oferty przetargowej w zakresie nabycia udziałów w prywatyzowanej spółce doszło do zawarcia między stronami umowy nienazwanej

zobowiązującej do zawarcia w przyszłości umowy docelowej. Wyraził pogląd, że regulacja rozporządzenia wykonawczego Rady Ministrów z dnia 29 lipca 1997 r. w sprawie szczegółowego trybu zbywania akcji Skarbu Państwa, zasad finansowania zbycia akcji oraz formy zapłaty za akcje (Dz.U. Nr 95, poz. 578) nie stanowi wystarczającej podstawy do konstruowania umowy *sui generis* konkurencyjnej wobec umowy przedwstępnej, ze względu na wynikający z art. 390 § 2 k.c. wymóg zachowania formy szczególnej. Glosator doszedł do wniosku, że w razie konieczności przestrzegania wymagań w zakresie szczególnej formy umowy, rozstrzygnięcie przetargu o pośrednim skutku w okresie do 2003 r. prowadziło jedynie do nawiązania umowy przedwstępnej o tzw. słabszym skutku.

Komentator poddał analizie także obecnie obowiązującą regulację przepisu art. 70² § 3 k.c. Przytoczył argumenty przemawiające za koncepcją przetargowej umowy przedwstępnej.

W zakończeniu autor zwrócił uwagę, że przyczyny występowania przetargów o dwustopniowych skutkach prawnych (zwłaszcza w zakresie tzw. przetargów obligatoryjnych organizowanych na zbycie nieruchomości publicznej, udzielenie zamówienia publicznego, czy przy prywatyzacji udziałów w spółkach kapitałowych) wykraczają znacznie poza kwestię formy szczególnej czynności prawnej. Szczególne wymagania podyktowane są potrzebą ostatecznego upewnienia się o braku okoliczności uzasadniających powstrzymanie się z zawarciem umowy definitywnej z wybranym oferentem, zwłaszcza co do niebezpieczeństwa z umowy przetargowej, dumpingu lub innego uchybienia umożliwiającego późniejsze podważenie umowy finalnej.

Uchwałę omówił także Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2006, nr 11-12, s. 256).

T.Z.

*

Członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, uprawniony umową spółki do jej reprezentowania łącznie z drugim członkiem zarządu, może być ustanowiony pełnomocnikiem do poszczególnych czynności.

(uchwała z dnia 23 sierpnia 2006 r., III CZP 68/06, J. Gudowski, E. Skowrońska-Bocian, I. Koper, BSN 2006, nr 8, s. 11; Prok. i Pr. 2007, nr 3, s. 35; MoP 2007, nr 3, s. 149; Rej. 2006, nr 9, s. 199; Rej. 2006, nr 10, s. 199; NPN 2006, nr 4, s. 57)

Glosa

Andrzeja Kidyby, Glosa 2007, nr 2, s. 18

Zdaniem autora glosy, prezentowana uchwała ma bardzo duże znaczenie dla praktyki obrotu gospodarczego i dotyczy jednej z kluczowych kwestii istotnych dla uznania, czy dokonana czynność prawna jest ważna, czy też nie. Problem, przed jakim stanął Sąd Najwyższy, w istocie dotyczył wyboru między dwoma istniejącymi w doktrynie stanowiskami – tradycyjnym, które przypisuje dla przyjętych zasad reprezentacji łącznej skutek bezwzględny, oraz liberalnym, w którym zasada ta nie ma większego znaczenia.

W ocenie glosatora z punktu widzenia *rationis legis* przepisów kodeksu spółek handlowych, glosowane orzeczenie jest nietrafne i jakkolwiek może być ułatwieniem dla dokonywania czynności prawnych, to jednak chodzić będzie w istocie o czynności dokonywane w celu obejścia ustawy, do których powinien mieć zastosowanie art. 58 k.c.

Zdaniem autora, glosowane orzeczenie narusza zasady ustalone w kodeksie spółek handlowych przy dokonywaniu czynności prawnych poprzez liberalizację podejścia do zasad reprezentacji spółek. Autor zarzucił ponadto, że Sąd Najwyższy, sankcjonując działanie pełnomocnika – członka organu, nie odpowiedział na podstawowe pytanie, jak należy oceniać skutki takiego działania dla spółki. Kolejna kwestia, zdaniem glosatora niedostrzeżona przez Sąd Najwyższy, to problem swobody podejmowania decyzji o zmianie systemu reprezentacji spółki. To wspólnicy decydują o tym, czy będzie obowiązywać reprezentacja łączna, czy to przez milczenie umowy spółki, czy też wprowadzenie wyraźnych – odmiennych od określonych w art. 205 k.s.h. zasad. Wolą wspólników wprowadzono zasadę, że spółkę w celu realizacji również ich praw powinny reprezentować dwie osoby, zatem nie można woli wspólników w tym zakresie modyfikować wolą zarządu.

Kolejnym argumentem przeciwko stanowisku Sądu Najwyższego przytoczonym przez autora jest to, że w istocie członek organu mający szersze umocowanie niż pełnomocnik zostaje umocowany w zakresie węższym, a temu sprzeciwia się wyraźnie art. 204 § 2 k.s.h. Udzielenie pełnomocnictwa jest takim ograniczeniem kompetencji.

Reasumując autor glosy zaznaczył, że ułatwienia w obrocie nie mogą odbywać się przez niedostrzeżenie regulacji prawnych i nie powinny odbywać się przy użyciu argumentacji, że co nie jest zakazane, to jest dozwolone, ale co miało być zakazane, powinno być wyraźnie zakazane. Tego typu argumentacja jest przydatna dla swobody gospodarowania, ale nie ma nic wspólnego z juretryczną oceną.

M.S.

*

Naruszenie przez biegłego rewidenta zasad wykonywania tego zawodu, określonych ustawowo oraz w tzw. normach deontologicznych może być – w okolicznościach sprawy – uznane za czyn niedozwolony (ustawa z dnia 29.09.1994 r. o rachunkowości – Dz.U. 121, poz. 591, ze zm. oraz ustawa z dnia 13.10.1994 r. o biegłych rewidentach ich samorządzie – Dz.U. Nr 121, poz. 592).

(wyrok z dnia 1 grudnia 2006 r., I CSK 315/06, G. Bieniek, S. Dąbrowski, K. Zawada, niepubl.).

Glosa

Jacka Jastrzębskiego, Glosa 2007, nr 2, s. 45

Glosator już na wstępie zaznaczył, że nie podziela stanowiska Sądu Najwyższego zarówno w odniesieniu do zakresu obowiązków biegłego rewidenta, jak i w aspekcie konstruowania deliktowej odpowiedzialności audytora za uchybienie obowiązkom zawodowym.

Badanie sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta jest merytoryczną kontrolą jego zgodności z normami dotyczącymi rachunkowości, nie zaś kontrolą działalności jednostki z punktu widzenia jej zgodności z przepisami prawa podatkowego, celnego, dewizowego etc. Zdaniem glosatora, biegły nie jest

zobowiązany do poszukiwania w badanej jednostce naruszeń prawa podatkowego, a zatem ich niewykrycie nie stanowi uchybienia obowiązkom biegłego. Osobną kwestią jest, że w razie zauważenia przypadków istotnych naruszeń prawa biegły powinien uczynić zadość obowiązkom przewidzianym w ustawie. Odmienne można oceniać kognicję rewidenta jedynie wówczas, gdy w umowie audytorskiej wyraźnie zastrzeżono obowiązek weryfikacji prawidłowości stosowania prawa podatkowego.

Glosator zauważył, że naruszenie zawodowych obowiązków biegłego nie może być *per se* traktowane jako czyn niedozwolony na tej podstawie, że zasady ich wykonywania są określone w ustawie i w ustanowionych normach deontologicznych. Osobną kwestią pozostaje możliwy zbieg deliktowej i kontraktowej odpowiedzialności audytora. Zachodzi on jednak, zdaniem autora, wyłącznie wtedy, gdy biegły rewident odpowiadałby wobec poszkodowanego niezależnie od istniejącego między nimi stosunku obligacyjnego. Konieczne jest więc ustalenie, że odpowiedzialność *ex delicto* rewidenta powstałaby także w braku umowy między stronami.

M.S.

prawo cywilne procesowe

Od postanowienia w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie przysługuje (art. 424¹ § 1 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05, J. Gudowski, OSNC 2006, nr 1, poz. 16; OSP 2006, nr 7-8, poz. 90; BSN 2005, nr 10, s. 14; NPN 2005, nr 4, s. 66; R.Pr. 2006, nr 1, s. 100)

Glosa

Moniki Jobskiej, Rejent 2007, nr 2, s. 170

Sąd Najwyższy w glosowanym postanowieniu stwierdził, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje co do zasady od prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a pojęcie „orzeczenie kończące postępowanie w sprawie”

powinno być rozumiane jako orzeczenie kończące postępowanie jako całość poddana pod osąd, z wyłączeniem orzeczeń incydentalnych, ubocznych.

Glosatorka poddała analizie pojęcie „postanowienie kończące postępowanie w sprawie”. Następnie przeanalizowała cel i charakter postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności. Nie podzieliła toku rozumowania Sądu Najwyższego, że nadanie klauzuli wykonalności następuje w postępowaniu pomocniczym, toczącym się poza ramami sprawy głównej i jedynie w celu jej uzupełnienia, oraz że w tym zakresie sąd nie wydaje postanowienia kończącego postępowanie w sprawie. Zwróciła uwagę, że w wypadku nadania klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu, postępowanie takie jest jedynym postępowaniem sądowym, jakie toczy się w sprawie. Ma ono w tym wypadku urzeczywistnić wykonanie oświadczenia dłużnika o poddaniu się egzekucji wprost z aktu notarialnego. Zdaniem autorki, przemawia to za uznaniem przedmiotowego postępowania jako postępowania głównego, wytoczonego w celu uzyskania tytułu wykonawczego.

Komentatorka wyraziła pogląd, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest aktualna także w ramach postępowania egzekucyjnego. Stwierdziła, że środek ten powinien być dopuszczalny od prawomocnego postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu co najmniej w zakresie, kiedy jest to orzeczenie wydane na skutek jedynego postępowania sądowego przeprowadzonego w sprawie

Autorka opublikowała swą głosę także w Przeglądzie Prawa Egzekucyjnego 2007, nr 1-2, s. 95. Wcześniej krytyczną głosę do postanowienia opracował również A. Marciniak (OSP 2006, nr 7-8, poz. 90).

T.Z.

*

Przewidziane w art. 493 § 3 k.p.c. wymaganie udowodnienia wiarytelności przedstawionej do potrącenia dokumentami wskazanymi w art. 485 k.p.c. nie dotyczy sytuacji, w której do potrącenia doszło przed doręczeniem pozwanemu nakazu zapłaty i pozwu.

(uchwała z dnia 13 października 2005 r., III CZP 56/05, T. Wiśniewski, K. Zawada, A. Marszałek, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 119; OSP 2007, nr 4, poz. 49;

BSN 2005, nr 10, s. 4; Wokanda 2005, nr 11, s. 10; MoP 2007, nr 6, s. 321; NPN 2005, nr 4, s. 66; R.Pr. 2006, nr 5, s. 125)

Glosa

Łukasza Kozłowskiego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2007, nr 4, poz. 49

Glosa ma charakter częściowo krytyczny. Komentator podzielił stanowisko Sądu Najwyższego, że aby dokonać potrącenia w postępowaniu nakazowym, wierzytelność musi istnieć, nie może zatem dojść do uprzedniego potrącenia w wyniku wcześniejszego oświadczenia.

Dokonując wykładni literalnej art. 493 § 3 k.p.c., autor uznał następnie, że przepis ten ma zastosowanie wyłącznie do potrącenia dokonanego w toku postępowania nakazowego.

Glosator nie zgodził się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, że art. 493 § 3 k.p.c. jest przede wszystkim przepisem materialnoprawnym, w którym należy dostrzegać negatywną przesłankę dopuszczalności potrącenia. Wskazał, że ustawodawca nie stawia żadnych wymagań materialnoprawnych co do złożenia oświadczenia o potrąceniu. W konsekwencji, zdaniem autora, przez złożenie pisma procesowego z takim oświadczeniem i doręczenie go pozwanemu dochodzi do potrącenia niezależnie od tego, czy potrącenie oparte będzie na roszczeniu udowodnionym dokumentami określonymi w art. 485 k.p.c.

Autor zakwestionował następnie wyrażony w piśmiennictwie pogląd, że jeżeli strona pozwana nie udowodni swojej wierzytelności przedstawionej do potrącenia dokumentami określonymi w art. 485 k.p.c., to jej oświadczenie o przedstawieniu do potrącenia swojej wierzytelności z wierzytelnością strony powodowej nie wywoła skutków zarówno w płaszczyźnie prawa materialnego, jak i procesowego, a strona pozwana będzie uprawniona do dochodzenia w kolejnym postępowaniu zasądzenia przysługującej jej wierzytelności.

W dalszej części glosy jej autor wyraził zapatrywanie, że po utrzymaniu w mocy nakazu zapłaty, mimo dokonania w procesie przez pozwanego potrącenia z naruszeniem przepisu art. 493 § 3 k.p.c., może on wytoczyć powództwo

przeciwegzekucyjne oparte na przepisie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Zdaniem komentatora, po powstaniu tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym zobowiązanie wygasa bowiem wskutek potrącenia, jeżeli zostało ono dokonane skutecznie według przepisów prawa materialnego. Glosator wskazał przy tym, że nie ma przeszkód prawnych, aby dokonać potrącenia poza procesem, nawet jeżeli się toczy. Pozwany może zatem skutecznie dokonać potrącenia już po otrzymaniu odpisu pozwu oraz nakazu zapłaty w formie oświadczenia pozaprocesowego. Na tej podstawie może następnie podnieść w toku procesu zarzut nieistnienia, umorzenia lub wygaśnięcia wierzytelności powoda bez narażania się na zarzut naruszenia art. 495 § 3 k.p.c., jeżeli potrącenie nastąpiło po terminie do wniesienia zarzutów do nakazu zapłaty.

Głosę krytyczną do uchwały opracował również T. Kotuk (PS 2007, nr 1, s. 93). Uchwałę dostrzegł także Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2005, nr 11-12, s. 251).

M.P.

*

Wyrok podlegający ogłoszeniu, a nieogłoszony, jest wyrokiem nieistniejącym w znaczeniu prawnoprocesowym.

(postanowienie z dnia 17 listopada 2005 r., I CK 298/05, M. Sychowicz, M. Grzelka, Z. Kwaśniewski, OSNC 2006, nr 9, poz. 152; MoP 2006, nr 23, s. 1278; BSN 2006, nr 3, s. 11 ; NPN 2006, nr 2, s. 68; R.Pr. 2006, nr 5, s. 124; Rej. 2006, nr 10, s. 198)

Glosa

Łukasza Błaszczaka, Rejent 2007, nr 1, s. 120

Autor na wstępie zaznaczył, że glosowane orzeczenie odnosi się do istotnego i ważnego zagadnienia, jakim jest problematyka wyroków nieistniejących. Zwrócił uwagę, że teoria wyroków nieistniejących z mocy prawa nie ma podstaw

w obowiązującym ustawodawstwie; jest tworem doktryny i znajduje oparcie w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Komentator przytoczył poglądy doktryny dotyczące omawianego zagadnienia.

Glosator w pełni podzielił pogląd wyrażony w orzeczeniu Sądu Najwyższego, w którym stwierdzono, że wyrok podlegający ogłoszeniu, a nieogłoszony jest wyrokiem nieistniejącym w znaczeniu prawnoprocesowym. Zwrócił uwagę na problem dopuszczalności środków prawnych służących do usunięcia pozorów, jakie stwarza orzeczenie prawnie nieistniejące. Wskazał ponadto na trudność w oddzieleniu wyroków prawnie nieistniejących od wyroków wadliwych.

W podsumowaniu autor podkreślił, że nie można dopuścić, aby wyroki prawnie nieistniejące funkcjonowały w obrocie prawnym.

T.Z.

*

Nie jest wyłączone dopuszczenie przez sąd z urzędu - na podstawie art. 232 zdanie drugie k.p.c. - dowodu, który nie może być powołany przez stronę na podstawie art. 479¹² § 1 k.p.c.

(wyrok z dnia 22 lutego 2006 r., III CK 341/05, J. Gudowski, G. Bieniek, J. Górowski, OSNC 2006, nr 10, poz. 174; BSN 2006, nr 6, s. 7; Wokanda 2006, nr 7-8, s. 20 ; R.Pr. 2006, nr 5, s. 124; NPN 2006, nr 3, s. 61)

Sąd drugiej instancji, rozpoznając apelację, pomija dowód przeprowadzony przez sąd pierwszej instancji z naruszeniem art. 479¹² § 1 k.p.c.

(wyrok z dnia 23 marca 2006 r., IV CSK 123/05, H. Pietrkowski, A. Górski, K. Strzelczyk, BSN 2006, nr 6, s. 9)

Glosa

Andrzeja Jakubeckiego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2007, nr 4, poz. 48

Glosa dotyczy obu ww. wyroków i ma charakter aprobujący. Glosator zaaprobował przeciwstawienie się przez Sąd Najwyższy próbom pomniejszania znaczenia regulacji art. 232 zdanie drugie k.p.c. oraz podtrzymanie dyrektywy jego

ściślej wykładni. Podzielił także stanowisko, że ze względu na cel dopuszczenia przez sąd dowodu z urzędu kwestia szybkości postępowania ma drugorzędne znaczenie i nie ma podstaw do uznania, że dopuszczenie dowodu z urzędu możliwe jest tylko wtedy, gdy zachodzi podejrzenie procesu fikcyjnego, zamiar stron obejścia prawa lub rażąca nieporadność strony. Zgodził się również z poglądem, że sądowi w postępowaniu cywilnym nie można zarzucać, iż dopuścił dowód z urzędu, a można mu wytykać, że dowodu z urzędu nie dopuścił, mimo iż zachodziły ku temu powody. Wskazał przy tym, że inicjatywa dowodowa sądu ma charakter subsydiarny w stosunku do ciężarów spoczywających na stronach, w związku z czym dowód z urzędu nie może być przeprowadzony, aby wyręczać stronę niedbałą.

Komentator stwierdził jednak następnie, że przedstawione zapatrywania nie mają *de lege lata* mocnego uzasadnienia jurystycznego ze względu na przepisy o prekluzji dowodowej, a poza tym przekreślają praktyczne znaczenie prekluzji. Wyraził również wątpliwość co do trafności stanowiska dopuszczającego przeprowadzenie przez sąd z urzędu sprekludowanego dowodu. Wskazał, że choć u podstaw stanowiska Sądu Najwyższego leży trafne – zdaniem glosatora – założenie, że w procesie cywilnym należy dążyć do poznania prawdy materialnej, to wprowadzenie przepisów o prekluzji postrzegać należy jako odstępstwo od tego założenia i świadomą rezygnację ustawodawcy z poznania prawdy.

W dalszej części opracowania autor sformułował postulat modyfikacji przepisów o prekluzji w kierunku wyznaczonym przez Sąd Najwyższy.

M.P.

*

Upoważnienie powoda przez pozwanego do wystawiania faktur VAT bez podpisu może być traktowane jako zaakceptowanie przez dłużnika rachunku, uzasadniające wydanie przez sąd nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym (art. 485 § 1 pkt 2 k.p.c.).

(wyrok z dnia 23 lutego 2006 r., II CSK 131/05, B. Myszka, K. Pietrzykowski, H. Wrzeszcz, niepubl.)

Glosa

Łukasza Kozłowskiego, Przegląd Sądowy 2007, nr 4, s. 145

Glosator krytycznie odniósł się do tezy oraz uzasadnienia komentowanego orzeczenia. Przypomniawszy wcześniej wyrażony przez siebie pogląd, że po wejściu w życie art. 485 § 2a k.p.c. nie jest możliwe wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym jedynie na podstawie faktury, gdyż faktura może być taką podstawą tylko w połączeniu z dokumentami określonymi w art. 485 § 2a k.p.c. W glosie uzupełnił swój pogląd o twierdzenie, że podstawą do wydania nakazu zapłaty zgodnie z art. 485 § 2a k.p.c. jest, oprócz umowy i dowodu spełnienia świadczenia niepieniężnego, także dowód doręczenia faktury, nawet niepodpisanej przez dłużnika. Jeżeli jednak faktura jest podpisana przez dłużnika, to wówczas, w ocenie autora, otwiera się przed powodem możliwość uzyskania z mocy przepisu art. 485 § 1 pkt 2 k.p.c. nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie jedynie tak wystawionej faktury.

Odnosząc się do komentowanego orzeczenia autor stwierdził, że Sąd Najwyższy wskazał, iż upoważnienie przez pozwanego powoda do wystawiania faktur bez podpisu pozwanego stanowi wyraz zaufania pomiędzy stronami, a także w konsekwencji, zgodę na wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie tak wystawionej faktury. W ocenie autora, przedstawione okoliczności nie są w świetle art. 485 § 1 pkt 2 k.p.c. wystarczające do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, gdyż to nie wyraz zaufania jest tego podstawą, ale zaakceptowany przez dłużnika rachunek. Przy czym glosator przyjmuje, że zaakceptowane przez dłużnika żądanie zapłaty oznacza nie tylko ogólne upoważnienie do zwrócenia się przez wierzyciela z poleceniem zapłaty do banku, ale akceptację dłużnika na konkretne zwrócenie się przez wierzyciela do banku z takim żądaniem. Uzasadnienia dla takiego rozumienia należy poszukiwać w ogólnych zasadach rządzących postępowaniem nakazowym, a także w literalnej wykładni art. 485 § 1 pkt 2 k.p.c.

Na zakończenie autor z aprobatą odniósł się do kwestii dopuszczenia możliwości merytorycznego kwestionowania przez pozwanego zasadności wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. Zdaniem glosatora, jest to trafne, gdyż tylko podważenie zasadności wydania takiego nakazu otwiera możliwość podniesienia zarzutu niewłaściwego zastosowania np. art. 493 § 3 k.p.c., tak jak to było w sprawie

zakończony glosowanym wyrokiem. Możliwości tej nie można pozwanego pozbawić, ponieważ brak ku temu wyraźnej podstawy prawnej.

E.S.

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2007, NR 6

Skarb Państwa jest biernie legitymowany w sprawie o naprawienie szkody wynikłej z ostatecznej decyzji administracyjnej, o której mowa w art. 36 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz.U. Nr 32, poz. 191 ze zm.), także wtedy, gdy stwierdzenie jej nieważności lub stwierdzenie, że została wydana z naruszeniem prawa, nastąpiło po dniu 26 maja 1990 r.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 7 grudnia 2006 r., III CZP 99/06, T. Wiśniewski, J. Frąckowiak, M. Kocon, B. Myszka, M. Sychowicz, M. Wysocka, D. Zawistowski, OSNC 2007, nr 6, poz. 79)

*

W postępowaniu sądowym wywołanym wniesieniem odwołania na podstawie art. 5c ust. 5 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa (Dz.U. Nr 106 poz. 493 ze zm.) sąd pierwszej instancji orzekał w składzie jednego sędziego i dwóch ławników (art. 509 pkt 4 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 1996 r. do dnia 7 października 2005 r.).

(uchwała z dnia 4 sierpnia 2006 r., III CZP 50/06, H. Pietrzkowski, T. Bielska-Sobkiewicz, Z. Strus, OSNC 2007, nr 6, poz. 80)

*

Zrzeczenie się prawa użytkowania wieczystego powoduje jego wygaśnięcie.

(uchwała z dnia 23 sierpnia 2006 r., III CZP 60/06, J. Gudowski, E. Skowrońska-Bocian, I. Koper, OSNC 2007, nr 6, poz. 81)

*

Członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, uprawniony umową spółki do jej reprezentowania łącznie z drugim członkiem zarządu, może być ustanowiony pełnomocnikiem do poszczególnych czynności.

(uchwała z dnia 23 sierpnia 2006 r., III CZP 68/06, J. Gudowski, E. Skowrońska-Bocian, I. Koper, OSNC 2007, nr 6, poz. 82)

*

Dokonanie przelewu wierzytelności o naprawienie szkody powstałej w związku z ruchem pojazdu mechanicznego, przysługującej wobec osoby objętej obowiązkowym ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, przez poszkodowanego niebędącego podatnikiem podatku od towarów i usług, na rzecz takiego podatnika, nie wpływa na zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela.

(uchwała z dnia 14 września 2006 r., III CZP 65/06, D. Zawistowski, K. Pietrzykowski, Z. Strus, OSNC 2007, nr 6, poz. 83)

*

Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych może dochodzić roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej na skutek niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości w terminie określonym w ustawie od reprezentanta przedsiębiorcy na podstawie art. 17¹ § 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. – Prawo upadłościowe (jedn. tekst: Dz.U. z 1991 r. Nr 118, poz. 512 ze zm.).

(uchwała z dnia 14 września 2006 r., III CZP 66/06, D. Zawistowski, K. Pietrzykowski, Z. Strus, OSNC 2007, nr 6, poz. 84)

*

Roszczenie przewidziane w art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.) nie przysługuje w odniesieniu do działki gruntu stanowiącej drogę publiczną, nad którą spółdzielnia mieszkaniowa wzniosła budynek przed dniem 5 grudnia 1990 r.

(uchwała z dnia 13 października 2006 r., III CZP 72/06, B. Myszka, M. Bączyk, I. Gromska-Szuster, OSNC 2007, nr 6, poz. 85)

*

Nie pobiera się opłaty podstawowej od zarzutów od nakazu zapłaty podlegających opłacie stosunkowej, w których zgłoszono wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych.

(uchwała z dnia 13 października 2006 r., III CZP 75/06, B. Myszka, M. Bączyk, I. Gromska-Szuster, OSNC 2007, nr 6, poz. 86)

*

W razie zbiegu egzekucji sądowej z egzekucją administracyjną, prowadzoną przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako organ egzekucyjny, sąd rejonowy, po stwierdzeniu spełnienia przesłanek określonych w art. 773 § 1 zdanie drugie k.p.c., może orzec o dalszym prowadzeniu łącznie obu egzekucji przez ten organ egzekucyjny w trybie dla niego właściwym.

(uchwała z dnia 25 października 2006 r., III CZP 62/06, G. Bieniek, I. Koper, Z. Kwaśniewski, OSNC 2007, nr 6, poz. 87)

*

W postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych pozwany traci prawo powoływania w toku postępowania wszystkich twierdzeń, zarzutów oraz dowodów na ich poparcie zawartych w odpowiedzi na pozew, złożonej po upływie terminu wskazanego w art. 479¹⁴ § 1 k.p.c., chyba że wykaże, iż

– gdyby złożył odpowiedź na pozew w terminie – ich powołanie nie było możliwe albo że potrzeba ich powołania powstała po upływie terminu do złożenia odpowiedzi na pozew.

(uchwała z dnia 25 października 2006 r., III CZP 63/06, G. Bieniek, I. Koper, Z. Kwaśniewski, OSNC 2007, nr 6, poz. 88)

*

Z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz.U. z 1996 r. Nr 1, poz. 2 ze zm.) osoby prawne niebędące spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi nie utraciły z mocy prawa członkostwa w Krajowej Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej.

(uchwała z dnia 25 października 2006 r., III CZP 67/06, G. Bieniek, I. Koper, Z. Kwaśniewski, OSNC 2007, nr 6, poz. 89)

*

Do zażalenia na postanowienie o nadaniu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika, wydane przed wejściem w życie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398), mają zastosowanie przepisy tej ustawy (art. 149 ust. 1).

(uchwała z dnia 25 października 2006 r., III CZP 74/06, G. Bieniek, I. Koper, Z. Kwaśniewski, OSNC 2007, nr 6, poz. 90)

*

Zakończenie postępowania w danej instancji – w rozumieniu art. 149 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) – następuje z chwilą wydania orzeczenia kończącego postępowanie w tej instancji.

(uchwała z dnia 24 stycznia 2007 r., III CZP 124/06, J. Gudowski, A. Górski, G. Misiurek, OSNC 2007, nr 6, poz. 91)

*

Roszczenie o zapłatę kary umownej za zwłokę w terminowym usunięciu wady przedmiotu umowy o roboty budowlane staje się wymagalne w pierwszym dniu po upływie terminu do usunięcia wady (art. 120 § 1 w związku z art. 471 k.c.).

(wyrok z dnia 30 sierpnia 2006 r., II CSK 90/06, M. Sychowicz, M. Grzelka, G. Misiurek, OSNC 2007, nr 6, poz. 92)

*

1. Weksel *in blanco* wraz z uprawnieniem do uzupełnienia można przenieść w drodze przelewu, chyba że co innego wynika z treści upoważnienia do uzupełnienia.

2. Posiadacz weksla, który nie ma legitymacji formalnej, ale jest legitymowany materialnie, może weksel ważnie indosować.

(wyrok z dnia 21 września 2006 r., I CSK 130/06, H. Pietrkowski, I. Koper, K. Zawada, OSNC 2007, nr 6, poz. 93)

INFORMACJE

W dniach 11-14 kwietnia Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Tadeusz Ereciński oraz członkowie Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego dr hab. Karol Weitz i dr Paweł Grzegorzczak uczestniczyli w międzynarodowej konferencji Stowarzyszenia Naukowego Międzynarodowego Prawa Procesowego (*Wissenschaftliche Vereinigung für Internationales Verfahrensrecht e.V.*), odbywającej się w Ratyzbonie (Niemcy). Konferencja poświęcona była europejskiemu prawu upadłościowemu i zagadnieniom zbiorowego dochodzenia praw w postępowaniu cywilnym w aspekcie prawnoporównawczym.

*

W dniu 20 kwietnia odbyła się narada sędziów Izby Cywilnej, której przewodniczył Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Tadeusz Ereciński.

Na wstępie Prezes Tadeusz Ereciński serdecznie powitał nowo mianowanych sędziów Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej – Katarzynę Tyczkę-Rote i Krzysztofa Strzelczyka, gratulując nominacji oraz życząc satysfakcji i sukcesów zawodowych. Prezes przedstawił także i powitał sędzię Sądu Apelacyjnego w Krakowie dr Martę Romańską, odbywającą trzymiesięczną delegację w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego. Zgromadzeni mogli także poznać i przywitać Marka Jaślikowskiego, nowego asystenta w Izbie Cywilnej.

Następnie sędziowie wysłuchali interesującego wykładu prof. dr hab. Elżbiety Holewińskiej-Łapińskiej, członka Biura Studiów i Analiz, na temat oceny aktualności koncepcji – wyłączającego zasiedzenie – władztwa Skarbu Państwa jako podmiotu publicznego, wyrażonej w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1993 r., III CZP 72/93. Po wykładzie odbyła się ciekawa dyskusja, w której udział wzięli Prezes Tadeusz Ereciński oraz sędziowie Sądu Najwyższego Gerard Bieniek, Krzysztof Pietrzykowski, Elżbieta Skowrońska-Bocian, Zbigniew Strus, Antoni Górski, Kazimierz Zawada oraz sędzia Sądu Rejonowego, odbywająca asystenturę w Sądzie Najwyższym, Beata Janiszewska.

*

W dniach 25-28 kwietnia Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Tadeusz Ereciński oraz członek Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego dr hab. Karol Weitz uczestniczyli w międzynarodowej konferencji naukowej zorganizowanej na Uniwersytecie w Wilnie z okazji setnej rocznicy urodzin litewskiego procesualisty Jonasa Žėruolisa (1907-1986). Tytuł konferencji brzmiał: „Najnowsze tendencje rozwojowe w prawie postępowania cywilnego – między Wschodem a Zachodem” (*The Recent Tendencies of Development in Civil Procedure Law – between East and West*). Prezes Tadeusz Ereciński wygłosił na konferencji referat na temat najnowszych tendencji rozwojowych w postępowaniu cywilnym w Polsce. Uczestniczył również w dyskusji nad pozostałymi referatami.

Dane statystyczne – kwiecień 2007 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia						Inny sposób	
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania		
1.	CK	2	1	1	-	-	-	-	-	-	1	2
2.	CSK	366	248	175	-	26	1	25	-	88	35	439
3.	CZP, w tym:	42	17	19	18	-	-	-	-	-	1	40
	- art. 390 k.p.c.	35	14	17	16	-	-	-	-	-	1	32
	- skład 7-miu	7	3	2	2	-	-	-	-	-	-	8
	- pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	CZ	85	44	42	-	27	2	12	-	-	1	87
5.	CO, w tym	9	15	7	-	-	-	-	-	-	7	17
	- art. 401 k.p.c.	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
	- art. 45, 48 k.p.c.	7	15	7	-	-	-	-	-	-	7	15
6.	CSP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	CNP	81	76	64	-	-	-	-	-	17	47	93
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	RAZEM	585	401	308	18	53	3	37	-	105	92	678